

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Sociální pedagog jako asistent pedagoga na základní škole

Vypracoval: Daniel Zahradník

Vedoucí práce: PhDr. Olga Vaněčková

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma *Speciální pedagog jako asistent pedagoga na základní škole* jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích

Daniel Zahradník

Touto cestou bych rád poděkoval vedoucí své bakalářské práce, PhDr. Olze Vaněčkové, za ochotu a čas, který mi v průběhu psaní práce věnovala.

Abstrakt

V minulých letech došlo ke změně legislativy v zajištění péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, resp. dětí s potřebou podpory ve všech typech škol. To mimo jiné znamená, že ve školách se častěji objevují děti se SVP, které budou pro úspěšné zapojení potřebovat podporu asistenta. Jako asistent pedagoga může pracovat také absolvent oboru Sociální pedagogika. Cílem práce bude jednak zjistit a popsat, jak probíhá spolupráce asistenta pedagoga s žákem (žáky), učiteli a rodiči v běžné ZŠ a jak tuto spolupráci jednotliví aktéři vnímají a hodnotí. Dalším cílem bude zjistit, jak hodnotí asistenti pedagoga s různým typem vzdělání svou připravenost na tuto práci v některých oblastech.

V teoretické části bude na základě rešerší z literatury reflektována problematika vzdělávací a společenské inkluze a popsány související žádoucí změny v přístupech školy a pedagogů. Bude vymezena role asistenta pedagoga, zmapován obsah jeho práce a definovány potřebné kompetence. Pro praktickou část práce, zaměřenou na asistenty pedagoga v konkrétní základní škole, bude zvolen kvalitativní výzkumný přístup.

Klíčová slova: inkluzivní vzdělávání, asistent pedagoga, základní vzdělávání, legislativní dokumenty, IVP, PLPP

Abstract

In last few years there have been certain legislative changes concerning the care of children with special educational needs. These are children with the need of support in all types of schools. This means there are more often children with specific learning disorders in schools who need the support of the pedagogical assistant to be successfully integrated. The Special pedagogy graduate can work as a pedagogical assistant. The goal of this thesis is to find out and describe how does the cooperation between an assistant and a pupil (pupils), teachers and parents in on ordinary primary school work and also how is this cooperation evaluated by its participants. Another goal of this thesis is to find out how do assistants evaluate their preparedness for this work in some areas.

The theoretical part deals with the problematics of the educational and social inclusion and describes the wanted changes in the approach of schools and teachers. This part also explains the role of the pedagogical assistant, describes the work content and defines needed competences. The practical part introduces the qualitative research focused on pedagogical assistants in specific schools.

Keywords: inclusive education, pedagogical assistant, basic education, legislative documents, IVP, PLPP

Obsah

Abstrakt	4
Abstract	5
Obsah	6
1 Úvod	8
2 Asistent pedagoga	10
2.1 Profese asistenta pedagoga	10
2.2 Náplň práce asistenta pedagoga	10
2.3 Osobnostní a kvalifikační předpoklady	12
3 Vzájemná spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem	14
3.1 Role učitele	14
3.2 Role asistenta pedagoga	14
3.3 Formy spolupráce	14
4 Legislativní dokumenty	17
4.1 Inkluzivní vzdělávání	20
5 Formy podpůrného opatření v základní škole.....	22
5.1 Plán pedagogické podpory	22
5.2 Individuální vzdělávací plán	23
5.3 Asistent pedagoga	25
6 Praktická část.....	27
6.1 Cíle výzkumného šetření	27
6.2 Metodika výzkumu	27
6.3 Výzkumný soubor	29
6.4 Základní údaje o ZŠ	29
6.5 Mé zkušenosti a způsob práce v profesi AP	32
6.6 Průběh výzkumného šetření	32
6.7 Etické otázky relevantní k výzkumnému projektu.....	33
6.8 Případná rizika v šetření.....	33
6.9 Okruhy pro rozhovor.....	35
6.10 Analýza a interpretace dat.....	36
Závěr.....	54
Seznam zkratk.....	56
Seznam příloh	57
Použité zdroje	58
Přílohy	61

1 Úvod

Předkládaná bakalářská práce se zaměří na problematiku působení asistenta pedagoga v běžné základní škole. V současnosti stále častěji dochází k začleňování jedinců se speciálně vzdělávacími potřebami do běžného vzdělávacího procesu. Při jejich začleňování hraje důležitou roli asistent pedagoga. Aby byla přítomnost asistenta pedagoga ve výuce efektivní, je nezbytné podporovat spolupráci mezi asistentem pedagoga a žákem a dalšími pedagogickými pracovníky. Funkci asistenta pedagoga mohou vykonávat osoby s odlišným vzděláním. Cílem předkládané práce bude zjistit subjektivní pohled asistentů pedagoga na svou připravenost k řešení situací, s nimiž se při výkonu své profese setkávají a osvojení si znalostí z různých oblastí.

Jelikož pracuji jako asistent pedagoga na běžné základní škole, rozhodl jsem se pro zkoumání právě této problematiky. Při vykonávání této profese se objevuje mnoho otázek. Některé se pokusím objasnit právě v předkládané práci.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části – část teoretickou a část praktickou. Teoretická část popisuje problematiku náplně práce asistenta pedagoga, zmiňují se zde potřebné kompetence pro jeho profesi. Teoretická část se dále zabývá možnostmi a formami spolupráce jednotlivých účastníků na základní škole. Praktická část obsahuje empirické šetření, jež bude realizováno ve vybrané základní škole. Práce by také mohla přinést užitečné příklady z praxe pro širokou veřejnost.

Úvodní kapitola teoretické části se věnuje samotné profesi asistenta pedagoga, popisuje náplň práce a osobnostní předpoklady pro výkon této profese. Druhá kapitola objasňuje jednotlivé možnosti a formy spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem a dalšími účastníky na základní škole. V následující kapitole je stručně nastíněn legislativní rámec spojený s danou problematikou. Dále se zde pojednává o inkluzivním vzdělávání. Závěrečná kapitola teoretické části přináší výčet vybraných (základních) možností podpory využívané v praxi na základních školách.

V praktické části se provede empirické šetření, které bude vycházet z kvalitativních metod. Výzkum se zrealizuje na vybrané základní škole v Českém Krumlově. Cílem bude zjistit, jak asistenti pedagoga hodnotí svou připravenost pro výkon své profese v některých oblastech. Na základě rozhovorů budou zjišťovány subjektivní názory vybraných účastníků. Využije se metoda polostrukturovaného rozhovoru, v případě potřeby rovněž pozorování pro získání ucelených a kompletních dat. Po zhodnocení rozhovorů budou vyvozeny závěry, jež se přehledně sepíšou do tabulky.

Teoretická část se opírá o klíčové aktuální tituly odborné literatury. Problematikou inkluzivního vzdělávání se zabývá ve svých publikacích např. Teplá¹ a Hájková spolu se Strnadovou². Také Zezulová³ ve spolupráci s dalšími autory sepsali publikaci týkající se inkluzivního vzdělávání. Jednotlivá podpůrná opatření uplatňovaná v praxi jsou popsána v publikaci od Mertina⁴, dále v publikaci od Zelinkové.⁵ Profese asistenta pedagoga je zachycena v publikaci od Drotárové⁶ nebo Uzlové⁷. Vedle studia knižních zdrojů se teoretická část opírá také o internetové zdroje. Informace týkající se této problematiky lze najít na stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy⁸, anebo na webu Národního ústavu vzdělání.⁹

---

¹ TEPLÁ, M. *Asistent pedagoga: jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách*. Praha, 2015.

² HÁJKOVÁ, V. STRNADOVÁ, I. *Inkluzivní vzdělávání*. Praha, 2010.

³ ADAMUS, P., ZEZULOVÁ, E., KALEJA, M. A FRONIOK, P. *Inkluzivní vzdělávání v kontextu proměn českého školství*. Ostrava: Ostravská univerzita, pedagogická fakulta, 2016.

⁴ MERTIN, V. *Individuální vzdělávací program pro zdravotně postižené žáky*. Praha, 1995.

⁵ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: Nástroje pro prevenci, nápravu a integraci*. Praha, 2011.

⁶ DROTÁROVÁ, L. *Asistent pedagoga, stav v ČR 2006*. Praha, 2006.

⁷ UZLOVÁ, I. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha, 2010.

⁸ www.msmt.cz

⁹ www.nuv.cz

2 Asistent pedagoga

V současném školství došlo za posledních několik let k zásadním změnám. Praxí se stává začleňování jedinců se speciálně vzdělávacími potřebami do běžných škol. Proto se stále častěji dostávají do škol asistenti pedagoga. V následující kapitole bude přiblížena role asistenta pedagoga a zaměříme se na náplň jeho práce a osobnostní a kvalifikační předpoklady.

2.1 Profese asistenta pedagoga

Asistent pedagoga je pedagogický pracovník, jehož pracovní povinnosti vycházejí ze školského zákona 561/2004 sb. a ze zákona o pedagogických pracovnících 563/2004 sb. Asistent pedagoga společně s učitelem působí ve školní třídě a může zastávat široké spektrum funkcí. V pedagogickém slovníku je popsán následovně: „*Asistent učitele je nová profese v českém školství. Podle pokynů MŠMT ČR ve školách a školských zařízeních, ve kterých se zúčastňuje vyučování větší počet žáků se sociálním znevýhodněním, může ředitel školy ustanovit funkci asistenta pedagoga.*“¹⁰ Asistent pedagoga umožňuje vzdělávání všem jedincům.

Ve školských zařízeních patří asistent mezi pedagogické pracovníky a spolu s učitelem působí při vyučování ve školní třídě. Asistent pedagoga zajišťuje podpůrnou službu při vzdělávání jedinců se zdravotním znevýhodněním integrovaných v běžných mateřských, základních, středních a vyšších odborných školách. Také zajišťuje vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním ve speciálních školách. Jeho úlohou je především integrace žáka se speciálně vzdělávacími potřebami do kolektivu.¹¹

2.2 Náplň práce asistenta pedagoga

Náplň práce pro asistenta pedagoga určuje ředitel školy na základě doporučení vycházejícího z vyšetření v příslušném zařízení, např. v pedagogicko-psychologické poradně. Zpravidla se jedná o velmi úzkou spolupráci s učitelem ve výuce. Nezaměřuje se jen na žáky se speciálně vzdělávacími potřebami, avšak zajišťuje optimální podmínky pro další žáky, kteří vyžadují podporu ve vzdělávání. Dále se podílí na komunikaci mezi učiteli a také komunikuje se zákonnými zástupci. Do náplně můžeme zařadit např.:

---

¹⁰ PRŮCHA, J. WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha, 2003. s. 19.

¹¹ VÍTEČKOVÁ, M. Asistent pedagoga. *Řízení školy*. Roč. 6, č. 4. s. 11-14.

- Pomoc učitelům s plánováním výuky – zejména se zaměřuje na přípravu materiálu pro žáky, kteří potřebují upravit vzdělávací cíle.
- Podpora žáků a jejich zapojení do výuky – sleduje úroveň zapojení všech žáků a podle potřeby zasahuje do výuky.
- Podpora žáka v přípravě na výuku – zde je nutné informovat rodiče o dané skutečnosti a nezastupovat roli rodičů.
- Komunikace s rodinou – zajištění přenosu potřebných informací mezi školou a zákonnými zástupci.
- Spolupráce při hodnocení žáka – zajišťuje především objektivní pohled při ověřování a rozvoji aktivit.¹²

Ve vyhlášce č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálně vzdělávacími potřebami a vzdělávání dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných je zmíněno, že asistent pedagoga má napomáhat žákovi se přizpůsobit školnímu prostředí, spolupracovat se zákonnými zástupci a v neposlední řadě podílet se společně s dalšími pedagogickými pracovníky na výchovně vzdělávací činnosti.¹³

Uzlová vymezuje následující činnosti, jež spadají do náplně práce asistenta pedagoga:

- při zprostředkovávání učební látky zajistit individuální pomoc žákovi
- po celou dobu vyučování být přítomen a v případě potřeby být schopen pomoci a také se podílet na přípravě pomůcek na vyučování
- umožnit žákovi odreagování a změnu činnosti po domluvě s vyučujícím
- zájem o rozvoj vlastní osobnosti
- absolvovat různé semináře a vzdělávací akce pro asistenty pedagoga.¹⁴

---

¹² Náplň práce asistenta. [online]. [cit. 2019-14-02]. Dostupné z <https://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/napln-prace>

¹³ vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálně vzdělávacími potřebami a vzdělávání dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. [online]. [cit. 2019-15-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-73>

¹⁴ UZLOVÁ, I. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: Praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha, 2010. s. 46.

Činnosti, jež patří k náplni práce asistenta pedagoga, se velmi přibližují činnostem, které vykonávají učitelé. Asistent pedagoga se stejně jako učitel musí svědomitě připravovat na výkon své práce a s tím také souvisí tvorba záznamu o průběhu své práce a v neposlední řadě provádět hodnocení. Společně s učitelem umožňují žákovi začlenění do kolektivu a dále se společně podílí na dalších aktivitách spojených s výchovou žáků. Avšak ve školním procesu se musí řídit platnými dokumenty a dodržovat učební plány a osnovy. Zpravidla je dáno, že náplň práce učitele je obsáhlejší a také přináší větší zodpovědnost.

Drotárová ve své publikaci zařazuje do náplně práce asistenta pedagoga tyto činnosti:

- administrativně – organizační činnost
- doučování žáku mimo rozvrh hodin v rámci školních družin a školních klubů, návštěva žáků v domácím prostředí
- podílet se na tvorbě projektů
- reprezentovat školu
- podílet se na úpravě prostředí školy (výzdoba, nástěnky)
- spolupráce s dalšími pedagogickými pracovníky.¹⁵

2.3 Osobnostní a kvalifikační předpoklady

Závaznými předpoklady pro výkon funkce asistenta pedagoga jsou ty, které jsou definovány v zákoně č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Jedná se o tyto předpoklady:

- právní způsobilost
- bezúhonnost (bez pravomocného odsouzení)
- zdravotní způsobilost
- prokazatelná znalost českého jazyka
- odborná kvalifikace pro přímou pedagogickou činnost¹⁶

Na pozici asistenta pedagoga jsou zaměstnáváni jedinci, u kterých se předpokládá pozitivní vztah k dětem, smysl pro empatii, zodpovědnost, spolehlivost, samostatnost a vstřícnost.

---

¹⁵ DROTÁROVÁ, L. *Asistent pedagoga, stav v ČR 2006*. Praha, 2006. s. 18.

¹⁶ Zákon č. 563/2004 Sb. *Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*. [online]. [cit. 2019-18-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

Požadavky na osobnost asistenta pedagoga se velmi podobají nárokům na osobnost učitele. Ačkoliv je pozice asistenta pedagoga poměrně nová, v katalogu prací je evidována již od roku 2004. Není zatím mnoho publikací, jež by se zabývaly touto problematikou, avšak věda studující předpoklady a osobnost učitele se nazývá pedeutologie. Ta zpočátku vytvořila souhrn normativních požadavků.¹⁷

V rámci pedeutologie se hovoří o analytickém přístupu, díky němuž se zjišťují vlastnosti konkrétních učitelů. Nezbytným předpokladem je především psychická odolnost, což umožňuje jedinci zvládat krizové situace.¹⁸

Velkým úskalím zde vystupuje, že se na pozice asistenta pedagoga hlásí jedinci, kteří nenašli uplatnění v jiných oborech a nedosáhli dostatečného vzdělání, nepřístupují tedy k této profesi adekvátně zodpovědně.¹⁹

Pro výkon profese asistenta pedagoga je nezbytné splňovat kvalifikační předpoklady, které vychází ze zákona č. 563/2004 Sb. Aby jedinec mohl zastávat funkci asistenta pedagoga, je nezbytné absolvovat pedagogicky zaměřené studium. V současnosti je dostačující kurz asistenta pedagoga, jenž je nabízen fakultami v rámci celoživotního vzdělávání.

---

¹⁷ PRŮCHA, J. WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha, 2003. s. 162.

¹⁸ DYTRTOVÁ, M., KRHOUTOVÁ, M. *Učitel: Příprava na profesi*. Praha, 2009. s. 15.

¹⁹ DROTÁROVÁ, L. *Asistent pedagoga, stav v ČR 2006*. Praha, 2006. s. 70.

3 Vzájemná spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitelem

Aby působení asistenta pedagoga ve výuce bylo efektivní, je nezbytné, aby učitel a asistent pedagoga spolupracovali a společně se podíleli na vzdělávacím procesu. V následující kapitole se budeme zabývat rozdělením rolí a možnostmi jejich spolupráce.

3.1 Role učitele

Učitel je považován za nejdůležitějšího činitele výchovně-vzdělávacího procesu. Ve školním prostředí vytváří edukační prostředí, organizuje a koordinuje činnost žáků. Ve vzdělávání zajišťuje předávání poznatků žákům.²⁰

Na učitele není podle Kantorové pohlíženo jen jako na zprostředkovatele vědomostí a upevňování návyků, ale jeho kompetence sahají mnohem dále. Jedná se především o podílení se na rozvoji osobností žáků a jejich výchově. Do náplně práce učitele zařazuje rozvoj tělesné, morální, rozumové a citové stránky osobnosti vychovávaného.²¹

3.2 Role asistenta pedagoga

Asistent pedagoga zastává v základních školách velmi širokou škálu činností. Především se jedná o zprostředkování výchovných a vzdělávacích činností jedincům se speciálními vzdělávacími potřebami. Podílí se na začleňování jedince do kolektivu a přizpůsobení se školnímu prostředí. Při práci s jedinci se zdravotním znevýhodněním je nápomocem při sebeobsluze během vyučování.²²

3.3 Formy spolupráce

Pro efektivní začlenění žáka při vzdělávání je nezbytné, aby asistent účinně spolupracoval s učitelem. Od úplného počátku je potřeba vymezit striktní kompetence, jež budou dodržovány a vzájemně se informovat o daných skutečnostech.²³ Učitel by měl poskytovat asistentovi náměty při práci a nabízet vhodné pomůcky. Učitel zajišťuje optimální průběh výuky a asistent usiluje o začlenění žáka do výuky v co největší míře.

Budou-li mezi učitelem a asistentem panovat nedobré vztahy, odrazí se to negativně na vzdělávacím procesu. Žáci velmi snadno dokáží vypozerovat, že

---

²⁰ PRŮCHA, J. WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha, 2003. s. 242.

²¹ KANTOROVÁ, J., GRECMANOVÁ, H. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. Olomouc, 2008. s. 74.

²² JIRKŮ, L. *Asistent pedagoga vs. osobní asistent*. Praha, 2007. [online]. [cit. 2019-18-04]. Dostupné z: <http://www.cusp.cz/asistent-pedagoga-vs-osobni-asistent>

²³ UZLOVÁ, I. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: Praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha, 2010. s. 50.

komunikace mezi asistentem pedagoga a učitelem nefunguje a může tímto dojít k nerespektování učitele a asistenta samotnými žáky.²⁴

Učitel s asistentem pedagoga by se měli pravidelně setkávat na pravidelných schůzkách a předávat si informace. Asistent pedagoga by měl pracovat pod vedením učitele, veškeré činnosti by měl asistent konzultovat s učitelem. Veškerá zodpovědnost však připadá na učitele. Kontrola domácí přípravy, hodnocení práce ve škole a zapisování známek provádí učitel.

DESATERO ZÁKLADNÍCH PŘEDPOKLADŮ DOBRÉ SPOLUPRÁCE ASISTENTA PEDAGOGA S UČITELEM

1. Učitel a asistent pedagoga by měli být přesvědčeni, že inkluze a integrace je správná cesta ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
2. Učitel hodnotí přítomnost asistenta jako přínos ve výuce.
3. Role asistenta pedagoga je jasně vymezena a pravidelně by mělo docházet ke komunikaci mezi vedením školy, učitelem a asistentem pedagoga. Učitel stále přebírá zodpovědnost za vyučování.
4. Asistent pedagoga se pravidelně setkávají a konzultují přípravy na vyučování a domlouvají se na metodách a formách práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
5. Asistent pedagoga by se měl účastnit pedagogických porad a organizačních porad, aby byl plně seznámen s chodem školského zařízení a byl schopen plně naplňovat koncepci školy.
6. Asistent pedagoga a učitel by měli udržovat mezi sebou vřelé vztahy. Profesionální a partnerský vztah obou pedagogických pracovníků nemůže nastat bez dobře míněného úsilí asistenta i učitele.
7. Učitel by měl k pozici asistenta pedagoga přistupovat pozitivně, nepohlížet na něj jako na kontrolní prvek ve třídě. Je nutné, aby učitel byl schopen partnerské spolupráce s asistentem pedagoga.
8. Učitel by se měl vzdělávat v oblasti speciálních potřeb žáka a zároveň doporučit asistentovi možnosti dalšího vzdělávání.

---

²⁴ DROTÁROVÁ, L. *Asistent pedagoga, stav v ČR 2006*. Praha, 2006. s. 62.

9. Učitel by měl zapojit asistenta pedagoga do výuky, jež se může lišit s ohledem na speciální potřeby žáka i na osobnostní profil žáka.
10. Asistent pedagoga by měl být seznámen se zásadami a systémem klasifikace každého učitele a podílet se na formativním hodnocení žáka.²⁵

---

²⁵ HORÁČKOVÁ, I. *Metodika práce asistenta pedagoga spolupráce s učitelem*. Olomouc, 2015. s. 27.

4 Legislativní dokumenty

V následující kapitole bude pojednáno o legislativním ustanovení funkce asistenta pedagoga a budou zde představeny zákony, které jsou spojeny s touto funkcí.

Mezi zásadní právní dokumenty pro ustanovení funkce asistenta pedagoga pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami řadíme:

- „*Bílá kniha*“ - koncepční dokument rozvoje vzdělávání v České republice od roku 2001.
- Zákon 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.
- Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném vzdělávání a jiném vzdělávání. Tento zákon byl aktualizován v roce 2015, jedná se o novelizaci 82/2015 paragraf 16.
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních. Zde také byla provedena novelizace a to vyhláškou 197/2016 Sb.
- Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a vzdělávání dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. Nyní došlo k nahrazení této vyhlášky novou vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
- Informace MŠMT k zabezpečení vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami s podporou asistence č. j. 14453/2005- 24.

V „*Bíle knize*“ můžeme najít různé možnosti, jak je možné zavést funkci asistenta pedagoga pro žáka se speciálně vzdělávacími potřebami.

V zákoně 561/2004 Sb. jsou vymezeny zdravotní postižení a znevýhodnění a také popisuje a vymezuje podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

V zákoně 563/2004 Sb. jsou vymezeny podmínky pro výkon jednotlivých pedagogických činností na různých druzích škol – v mateřských, základních a středních školách. V tomto zákoně je uvedeno, že podle § 2 odstavce 2 563/2004 sb. vykonává přímou pedagogickou činnost:

- a) učitel,
- b) vychovatel,
- c) speciální pedagog,
- d) psycholog,
- e) pedagog volného času,
- f) asistent pedagoga,
- g) trenér,
- h) vedoucí pedagogický pracovník.²⁶

Dalším právním dokumentem je vyhláška 72/2005 Sb., v níž je zakotveno poskytování poradenských služeb žákům se speciálně vzdělávacími potřebami a podmínky pro přidělení asistenta pedagoga.

Zásadním dokumentem pro předkládanou práci považuji právě vyhlášku 27/2016 Sb., která pojednává o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Dokument nazvaný *Informace MŠMT k zabezpečení vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními potřebami, s potřebami asistence č. j. 14453/2005-24* pojednává o službách, jež zajišťuje asistent pedagoga žákům a dále vymezuje jeho náplň práce a platové zařazení asistenta pedagoga.

---

²⁶ Zákon č. 563/2004 Sb. *Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*. [online]. [cit. 2019-18-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>

Výše zmínění právní přepisy ustanovují pozici asistenta pedagoga a v neposlední řadě popisují služby, jež zkvalitňují podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

4.1 Inkluzivní vzdělávání

Zásadní myšlenkou inkluzivního vzdělávání je především začlenění všech jedinců bez rozdílů do vzdělávání. Vzdělávací zařízení vytvářejí podmínky, které vedou k naplnění potřeb žáků se speciálně vzdělávacími potřebami. Pozornost této problematice věnují nejenom výzkumníci a odborníci, nýbrž také široká veřejnost, jelikož v moderních státech je velký důraz kladen na vzdělávání a je považováno za jednu z nejzákladnějších funkcí přisuzované státu. Vzdělanost národa odráží jeho kulturní úroveň a vyspělost.²⁷

V pedagogickém slovníku je vyloženo inkluzivní vzdělávání jako: „vzdělávání začleňující všechny děti do běžných škol. Podstatou je změněný pohled na selhání dítěte v systému, resp. selhání vzdělávacího systému v případě konkrétního dítěte. Při neúspěchu je třeba hledat bariéry v systému, který není dostatečně otevřený k potřebám jednotlivce.“²⁸ Zde je velký důraz kladen na vzdělávací systém, aby zajistil příznivé prostředí ke vzdělávání žáků.

Překlad slova inkluze z anglického jazyka vystihuje český pojem *zahrnutí*. Tento koncept vyžaduje, aby všichni jedinci dostali možnost navštěvovat běžné třídy daného vzdělávacího procesu bez ohledu na stupeň postižení nebo sociálního znevýhodnění. Zde je kladen důraz poskytnutí možnosti všem, začlenit se do vzdělávacího procesu.²⁹

Cílem zmiňovaného vzdělávání je zvýšit počet začleněných jedinců s různým postižením či znevýhodněním do všech stupňů vzdělávacího procesu a dále jim umožnit účastnit se veškerých aktivit ve společnosti a uplatnění se na trhu práce.³⁰ Východiskem pro začlenění zmiňovaných jedinců je zajistit přítomnost asistenta pedagoga. V inkluzivním vzdělávání je přítomnost asistenta pedagoga považována za velmi důležitou. Tito pedagogičtí pracovníci by měli být dostatečně vzdělávání, aby si osvojili kompetence potřebné pro zajištění fungující inkluze. Průběh formování je ovlivněn:

- kvalitou přípravy na své povolání
- vlivem působení ostatních pedagogických pracovníků
- sebereflexí, sebehodnocením a přijímáním hodnocení nejen od ostatních pedagogů, ale také od žáků

---

²⁷ ADAMUS, P., ZEŽULOVÁ, E., KALEJA, M. A FRONIOK, P. *Inkluzivní vzdělávání v kontextu proměn českého školství*. Ostrava: Ostravská univerzita, pedagogická fakulta, 2016. s. 89.

²⁸ PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha, 2003. s. 105.

²⁹ HÁJKOVÁ, V. STRNADOVÁ, I. *Inkluzivní vzdělávání*. Praha, 2010. s. 12.

³⁰ Inkluzivní vzdělávání. [online]. [cit. 2019-21-02]. Dostupné z: www.msmt.cz

- přizpůsobením se změnám během výchovně - vzdělávacího procesu.³¹

Pedagogičtí pracovníci by měli být schopní zvládat plánovat a realizovat individuální vzdělávací plány a různé formy práce. V rámci inkluze se současně pedagog a asistent osvojují dovednosti, které podporují toleranci vůči lidským odlišnostem. Jde zde o pochopení skutečnosti, že všichni jsou odlišní, i když směřují ke společnému cíli.³² Žáci jsou vzděláváni podle individuálních vzdělávacích plánů. Někteří pedagogové považují tento dokument za neúčinný, jelikož jeho tvorba zabírá mnoho času. Avšak většina s tímto dokumentem aktivně pracuje během vzdělávání žáků se speciálně vzdělávacími potřebami a společně s asistentem pedagoga se podílí na jeho přípravě.³³

Moderním trendem v celé Evropě se stává prosazování inkluzivního vzdělávání. Do procesu se aktivně zapojila i Česká republika. Důkazem toho jsou především vydané novely, které přispěly k již nutným aktualizacím stávající legislativy.³⁴

K úspěšné inkluzi podle Steinbackové a Steinbacka přispívá zejména působení tří faktorů. Zaprvé se jedná o organizování – spolupráce mezi jedinci, jež se navzájem podporují v rámci formálních i neformálních kontaktů. Druhým faktorem jsou kolaborativní konzultace při plánování a implementaci programů pro žáky a jako třetí vymezili kooperativní učení – jedinci s odlišnými schopnosti mohou rozvíjet svůj potenciál.³⁵

Do budoucna se však nabízí otázka, do jaké míry je inkluzivní vzdělávání vhodné či nevhodné v konkrétních institucích a zároveň jak to vnímají konkrétní jedinci, jichž se to dotýká.

---

³¹ HÁJKOVÁ, V. STRNADOVÁ, I. *Inkluzivní vzdělávání*. Praha, 2010. s. 224.

³² Inkluzivní vzdělávání. [online]. [cit. 2019-21-02]. Dostupné z: www.inkluzivniskola.cz

³³ Zpráva o inkluzivním vzdělávání. [online]. [cit. 2019-21-02]. Dostupné z: www.msmt.cz

³⁴ TEPLÁ, M. *Asistent pedagoga: jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách*. Praha, 2015. s. 51.

³⁵ LECHTA, V. *Základy inkluzivní pedagogiky*. Praha, 2010. s. 37.

5 Formy podpůrného opatření v základní škole

Legislativa nabízí široký výčet možností podpor, které je možné uplatňovat při vzdělávání žáku se speciálně vzdělávacími potřebami. Nyní se bude klást pozornost na nejběžnější formy podpory využívané v praxi, a to plán pedagogické podpory (PLPP), dále bude zmíněn individuální vzdělávací plán (IVP) a prostor se ponechá také poskytnutí podpory asistentem pedagoga.

5.1 Plán pedagogické podpory

Plán pedagogické podpory je zpracováván školským zařízením v prvním stupni podpůrných opatření³⁶. Cílem tohoto dokumentu je podpoření žáků s mírnými obtížemi ve vzdělávání. Zpravidla se jedná o obtíže jako pomalejší pracovní tempo, drobné obtíže v koncentraci pozornosti, nedostačující domácí příprava, nevyhovující způsob výuky, obtíže se čtením, psaním a počítáním. Dále je zde možné na základě vytvoření plánu pedagogické podpory upravit formy hodnocení, metody a organizace školní výuky.³⁷

Plán pedagogické podpory obsahuje stručný popis obtíží žáka. Vymezuje cíle a způsoby vyhodnocování účinnosti podpory a naplňování plánu. Při zpracovávání tohoto dokumentu je potřeba klást důraz zejména na stručnost, praktičnost a přehlednost. Legislativa nenařizuje žádná striktní pravidla pro vytvoření tohoto dokumentu, vše je zcela v kompetenci školského zařízení. Je to především doklad, jakým způsobem škola pracovala se žákem, u něhož byly diagnostikovány obtíže prvního stupně podpory.

Před vypracováním plánu pedagogické podpory je nutné vše zkontrolovat se zákonnými zástupci žáka. Pravidelně každé tři měsíce je potřeba zhodnotit účinnost nastavených úprav ve vzdělávání a vše opakovaně zkontrolovat se zákonným zástupcem a popřípadě provést žádoucí úpravy.³⁸

Předtištěný dokument lze nalézt na internetových stránkách ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Níže jsou vypsány náležitosti, které jsou obsaženy ve formuláři.

Náležitosti obsažené v plánu pedagogické podpory:

Jméno a příjmení žáka

Adresa školy

---

³⁶ První stupeň podpůrných opatření – tento stupeň opatření navrhuje vždy samotné školské zařízení.

³⁷ Plán pedagogické podpory. [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: www.msmt.cz

³⁸ Plán pedagogické podpory. [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/organizacni-podminky/11-1-2-plan-pedagogicke-podpory-ppp/>

Ročník
Důvod k přistoupení sestavení PLPP
Datum vyhotovení
Vyhodnocení PLPP ke dni
Charakteristika žáka stanovení cílů PLPP
Podpůrné opatření ve škole
    Organizace výuky
    Metody výuky
    Hodnocení žáka
    Pomůcky
    Požadavky na organizaci práce učitelů
Podpůrné opatření v rámci domácí přípravy
Podpůrné opatření jiného druhu
Vyhodnocení účinnosti PLPP
Doporučení k odbornému vyšetření (PPP, SPC, SVP, jiné)
Podpisy zúčastněných stran (třídní učitel, učitelé předmětů, zákonný zástupce, pracovník školního poradenského pracovníka)³⁹

5.2 Individuální vzdělávací plán

Na rozdíl od plánu pedagogické podpory jsou náležitosti individuálního vzdělávacího plánu stanoveny zákonem § 3 a 4 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Vypracovávat individuální vzdělávací plán se stalo povinností již v roce 1993.⁴⁰ Individuální vzdělávací plán je zpracováván školským zařízením pro žáka od druhého stupně až k nejvyššímu pátému stupni podpůrných opatření. Tento dokument je vypracován na základě doporučení školského poradenského zařízení a písemné žádosti zákonného zástupce nezletilého žáka.⁴¹

Individuální vzdělávací plán vychází ze školního vzdělávacího programu dané školy a je považován za závazný dokument, který umožňuje uspokojení speciálních

---

³⁹ Plán pedagogické podpory [online]. [cit. 2019-13-01]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10466>

⁴⁰ MERTIN, V. *Individuální vzdělávací program pro zdravotně postižené žáky*. Praha, 1995. s. 23.

⁴¹ Individuální vzdělávací plán [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/ivp-digi>

potřeb žáků. Podle § 16 odst. 2 písm. f) školského zákona⁴² je potřeba odlišit individuální vzdělávací plán při základním vzdělávání, který je možno poskytnout žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami či s mimořádným nadáním. Ve středním vzdělávání a vyšším odborném vzdělávání je zavedení možné i z odlišných důvodů, a to např. pokud je žák sportovním reprezentantem České republiky.

Tento dokument obsahuje zejména informace o stupních a druzích podpůrných opatření, jež jsou žákovi poskytovány. Podstatnou součástí dokumentů jsou také seznamy pomůcek a učebních materiálů, např. kompenzačních, rehabilitačních pomůcek, dále potom seznam veškerého didaktického materiálu pro výuku žáka a konání zkoušek. Individuální vzdělávací plán lze v průběhu školního roku doplňovat a upravovat podle potřeb žáka. Veškerou odpovědnost za vytvoření plánu nese ředitel školy a je žádoucí, aby s jeho obsahem byli seznámeni všichni vyučující a v neposlední řadě zákonný zástupce žáka. Hodnocení naplňování individuálního vzdělávacího plánu je prováděno nejméně jednou ročně ve spolupráci školy a školského poradenského zařízení.⁴³

Na tvorbě tohoto dokumentu se společně podílí učitel, pracovník provádějící reedukaci, vedení školy, pracovníci zařízení provádějící vyšetření žáka, žák samotný a jeho zákonní zástupci.⁴⁴

Předtištěný dokument lze stáhnout na internetových stránkách ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Níže jsou vypsány náležitosti, které jsou obsaženy ve formuláři.

Náležitosti obsažené v individuálním vzdělávacím plánu

Jméno a příjmení žáka

Datum narození

Bydliště

Škola

Ročník

ŠPZ, které vydalo doporučení pro IVP

Kontaktní pracovník ŠPZ

Školská poradenská, zdravotnická a jiná zařízení, která se podílejí na péči o žáka

Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka podle IVP

---

⁴² Školský zákon [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: www.msmt.cz

⁴³ Individuální vzdělávací plán [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: www.msmt.cz

⁴⁴ ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: Nástroje pro prevenci, nápravu a integraci*. Praha, 2011. s. 108.

Cíle IVP

Předměty, které budou realizovány podle IVP

Podpůrné opatření

Metody výuky

Úprava obsahu

Úpravy očekávaných výstupů

Organizace výuky

Způsob zadávání a plnění úkolů

Způsob ověřování a plnění úkolů

Způsob ověřování vědomostí a dovedností

Hodnocení žáka

Pomůcky a učební materiály

Podpůrná opatření jiného druhu

Podrobný popis pro jednotlivé vyučovací předměty, ve kterých jsou uplatňována podpůrná opatření

Podpisy zúčastněných osob (třídní učitel, vyučující předmětů, školní poradenský pracovník, zákonný zástupce žáka, pracovník školského poradenského zařízení)⁴⁵

5.3 Asistent pedagoga

Jedná se o formu personální podpory, jež se podílí na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří nejsou schopni sami naplňovat efektivně své vzdělávací potřeby. Asistent pedagoga je řazen ve školním prostředí mezi pedagogické pracovníky, kteří napomáhají zajistit kvalitní výuku.⁴⁶ Pro využití podpory asistenta pedagoga je potřeba doporučení ze školského poradenského zařízení. Tato možnost podpory je uplatňována zejména v situacích, kdy žák vyžaduje individuální podporu při naplňování výukových cílů, dále v situacích, kdy žák potřebuje upravené pracovní prostředí a pomůcky. Asistent pedagoga je zařazován do druhého až pátého stupně podpory.⁴⁷ Ve druhém a třetím stupni podpory se jedná o sdíleného asistenta pedagoga,

---

⁴⁵ MERTIN, V. *Individuální vzdělávací program pro zdravotně postižené žáky*. Praha, 1995. s. 74. In: MARTÍKNOVÁ, K. *Spolupráce pedagoga s asistentem na 1. stupni ZŠ*. České Budějovice, 2018. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

⁴⁶ UZLOVÁ, I. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha, 2010. s. 135.

⁴⁷ Asistent pedagoga [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/personalni-podminky/12-2-1-asistent-pedagoga/>

tz. jeden asistent může být přiřazen k více žákům současně s podpůrnými opatření. Ve čtvrtém a pátém stupni podpory je asistent pedagoga přiřazen právě k jednomu žákovi.

Asistent pedagoga má nelehkou úlohu ve školním procesu, neboť jeho cílem je vést žáka k samostatnosti a nevykonávat za něj činnosti, které jsou vyžadovány po něm. Zároveň však musí být žákovi nápomocen a vždy být schopen podat pomocnou ruku. Právě skutečnost, že žák potřebuje podporu od asistenta pedagoga co nejméně, je důkaz o úspěšnosti práce asistenta pedagoga. Stále častěji se v praxi stává, že asistent pedagoga nepůsobí pouze u jednoho konkrétního žáka, ale zajišťuje dopomoc i dalším žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Podílí se na začlenění žáka do kolektivu a také zajišťuje komunikaci školy se zákonnými zástupci žáka.

V běžné praxi rozlišujeme mezi školním asistentem a osobním asistentem. Osobní asistent patří mezi sociální služby, jež umožňují jedinci se zdravotním znevýhodněním naplnění jeho potřeb, a to nejen ve školských zařízeních. Podle potřeby je možné, aby osobní asistent docházel za jedincem do jeho domácnosti a také se podílel na jeho trávení volného času.⁴⁸

Školní asistent je funkce odlišující se od osobního asistenta tím, že se nepodílí na vzdělávání jednoho žáka, nýbrž je zřizován pro celou školu. Jedná se o nepedagogického pracovníka, který zajišťuje činnosti jako např. podpora žáků v přípravě na vyučování, komunikaci s rodiči a v neposlední řadě poskytuje žákovi zpětnou formativní vazbu. Veškeré tyto činnosti musí být prováděny se souhlasem zákonných zástupců.⁴⁹

---

⁴⁸ ČADOVÁ, E, MICHALÍK, J. *Význam cíle, pojetí asistenta asistence a pedagogické asistence, legislativní opora a formy vzdělávání asistentů pedagoga*. In. ŽAMPACHOVÁ, Z., ČADILOVÁ, V. *Metodika práce asistenta pedagoga se žákem s poruchami autistického spektra*. Olomouc, 2012. str.

⁴⁹ Školní asistent. [online]. [cit. 2019-15-02]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>

6 Praktická část

Praktická část předkládané bakalářské práce bude zaměřena na samotné asistenty pedagoga působící na vybrané základní škole. Funkci asistenta pedagoga mohou vykonávat osoby s odlišným vzděláním. Ve výzkumném šetření se zaměříme uplatnění získaných dovedností a znalostí při vzdělávání v následující praxi v ZŠ. Pro získání potřebných informací bude realizován kvalitativní výzkum.

6.1 Cíle výzkumného šetření

Pro práci asistenta pedagoga je možné projít různým typem vzdělávání (viz t.č.), zajímá nás porovnání ve vztahu k různým úrovním vzdělání (bakalářské vzdělání v opozici s kurzem asistenta pedagoga. Hlavním cílem šetření bude zjistit subjektivní pohled asistentů pedagoga na připravenost k práci se žákem se SVP, k řešení aktuálních situací, které se mohou vyskytovat v praxi a zároveň i dostatečnost potřebných osvojených znalostí v rámci předchozího vzdělávání. Tento pohled bude konfrontován s předchozí přípravou, resp. typem vzdělání.

V souvislosti s tím, si klademe tyto výzkumné otázky:

1. Jak AP subjektivně hodnotí znalosti a dovednosti získané v předchozím vzdělávání ve vztahu k výkonu praktické činnosti?
2. Zda-li je rozdíl v dosažené úrovni vzdělání pro adekvátní znalosti a připravenost při práci AP?
3. V kterých oblastech je potřeba dosavadní vzdělávání doplnit dalšími vzdělávacími kurzy či školením nezbytným pro efektivní výkon profese?

6.2 Metodika výzkumu

Vzhledem k povaze výzkumného problému byl zvolen kvalitativní přístup, protože umožňuje hloubkově proniknout do zkoumané problematiky a nesoustředí se na množství získaných dat, jako je tomu u kvantitativního výzkumu. Pro realizování daného přístupu byla zvolena metoda polostrukturovaného rozhovoru. Metoda polostrukturovaného rozhovoru byla vybrána zejména pro svou flexibilitu, jež nám umožňuje v průběhu rozhovoru reagovat na neočekávané skutečnosti, které nejsou obsaženy ve struktuře rozhovoru. V případě nepředpokládaných skutečností můžeme flexibilně reagovat a požadovat dovysvětlení, což nám ve výzkumu přispěje k dosažení stanoveného cíle.

Lenka Gulová a Radim Šíp předepisují, že nejčastěji doporučovanou metodou sběru dat je polostrukturovaný rozhovor. Polostrukturovaný rozhovor (rozhovor pomocí návodu) je charakteristický tím, že má připravený soubor otázek, které budou předmětem a těžištěm rozhovoru, není však zásadně určeno jejich pořadí. Častokrát může tazatel formulace pokládaných otázek částečně modifikovat, důležité ale je, aby byly probrány všechny předem připravené otázky. Jiné aplikační varianty zase umožňují, aby tazatel pokládal konkretizující otázky.⁵⁰ Otázky, jimiž polostrukturovaný rozhovor disponuje, nám zde slouží pouze jako pracovní nástroje, nikoli jako pravdy, které je nutné ověřovat. Zkoumající může v průběhu rozhovoru optimalizovat otázky tomu, co se v rozhovorech objevuje jako signifikantní. Důležitou úlohou výzkumníka je, aby byl dostatečně otevřený ke zkušenostem respondentů. Kladení otevřených otázek je klíčem k tomu, aby nedošlo k omezení autenticity jejich zkušeností. Otevřené otázky můžeme nadále konkretizovat a rozvíjet jejich jádro, což povede ke konkretizaci odpovědí. Velikost výzkumného vzorku je doporučována na čtyři až deset respondentů pro dostatečný prostor hloubkové individuální zkušenosti.

Hlavním úkolem položených otázek je vytvoření prostoru a předpokladu pro sebevyjádření. Během rozhovoru je důležité zachování a nastavení podmínek, které jsou nezbytné pro bezpečí respondenta s možností zpětné vazby.⁵¹

Švaříček a Šedová uvádí polostrukturovaný rozhovor jako kompromis mezi strukturovaným a nestrukturovaným rozhovorem. Polostrukturované interview vychází z předem stanovených otázek a témat, které si diplomant důkladně připraví, ale nemusí se jich nutně držet. Tazatel se může volně dotazovat na hlubší informace, které ho zajímají z hlediska výpovědi od respondenta.⁵²

Tato metoda umožňuje získat potřebné informace pro dosažení stanoveného cíle. Nejprve budou účastníkům výzkumu položeny dopředu připravené otázky a poté bude ponechán prostor pro položení dalších otázek, které přispějí k ujasnění všech potřebných informací. Tímto získáme podrobné informace, jež nám umožní ponořit se do hloubky řešené problematiky. Rozhovory budou probíhat vždy jednotlivě v soukromí, plánuji je zaznamenávat na písemně na papír, popřípadě nahrávat na diktafon. Před zahájením rozhovoru respondentům oznámím, že v rámci efektivity budu rozhovor monitorovat za pomoci vlastního zařízení. Veškeré údaje budou zpracovány podle platných pravidel

---

⁵⁰ REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha, 2009.

⁵¹ GULOVÁ, Lenka a Radim ŠÍP. *Výzkumné metody v pedagogické praxi*, Praha, 2013.

⁵² ŠVAŘÍČEK, R., ŠEDOVI, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha, 2014.

GDPR, v bakalářské práci nebudou uváděna jména dotazovaných ani jiné citlivé údaje. Po zrealizování všech rozhovorů bude provedeno vyhodnocení a vyvození závěrů, data budou zaznamenána v přehledné tabulce.

6.3 Výzkumný soubor

Výzkumné šetření proběhne především mezi asistenty pedagoga působící na jedné škole v menším okresním městě. Budou vybráni jedinci s odlišným vzděláváním, aby bylo možné jednotlivé výpovědi porovnávat.

Výzkum se uskuteční ve školním roce 2018/2019 a 2019/2020 na Základní škole v Jižních Čechách. Vybraní asistenti pedagoga spolupracují v průběhu školního roku na daných projektech, podílí se spolu s pedagogy na vytváření vzdělávacích plánů. Snaží se přizpůsobit výuku žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Asistenti pedagoga se účastní pedagogických rad, kde jsou s nimi konzultovány jednotlivé metody a formy práce. Zde mají prostor sdílet s ostatními zkušenosti a je jim poskytována zpětná vazba. Díky účasti na pedagogických radách jsou asistenti pedagogů naplno včleněni do organizování školních akcí, tvorby vzdělávacích plánů a celkově do chodu školy. Vzdělání jednotlivých asistentů je na této základní škole rozdílné, jsou zde asistenti s pedagogickým vzděláním, dále osoby s maturitním vysvědčením z jiných oborů (technických, ekonomických, uměleckých). Pracovníci s nepedagogickým vzděláním musí projít kurzem asistenta pedagoga. Protože je škála vzdělání asistentů široká, očekává se, že bude možné odpovědi porovnávat a vyvozovat celistvé závěry pro účely této práce – jedním z dílčích cílů totiž je zhodnotit, jak různé vzdělání asistentů ovlivňuje připravenost k řešení situací, s nimiž se při výkonu své profese setkávají.

6.4 Základní údaje o ZŠ

Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor má 38 členů, v němž se spojují mladí i zkušení pedagogové. Všichni učitelé jsou plně kvalifikovaní. Ve škole se pravidelně uskutečňují metodická sdružení I. i II. stupně (minimálně 1x za měsíc, dle potřeby i častěji), první pondělí v měsíci probíhá pedagogická porada, během které se řeší aktuální události (např. projektové dny, termíny pro odevzdání evidence pracovní doby, sportovní odpoledne) či případné chování žáků, jež je v rozporu se školním řádem. V takovém případě se projednávají kroky k odstranění problémového chování. Na škole mimo ředitele, zástupce

ředitele a učitelů dále působí výchovný poradce a metodik prevence sociálně patologických jevů. Někteří učitelé prošli kurzy: Kritické myšlení, Týmová spolupráce, Osobnostní a sociální výchova, Emoční inteligence, Respektovat a být respektován, Kurz první pomoci atd. Všichni učitelé jsou proškoleni v problematice ochrany při mimořádných událostech. V současné době se zabýváme tématem Hodnoty školy a snažíme se o aplikaci těchto hodnot do chodu školy. Naše hodnoty jsou: spolupráce, důvěra, komunikace, tolerance, odpovědnost a individualizace. Podrobnější definici dílčích hodnot lze nalézt jak na webových stránkách školy, tak ve vestibulu školy. Třídní učitelé jsou povinni s hodnotami seznámit své žáky a na začátku školního roku si je připomínat a vyjasňovat.

Charakteristika žáků

Převážná většina žáků jsou děti z okolního sídliště, ale dobrá pověst naší školy a kvalitní práce učitelů je ve městě známa, proto k nám přijíždějí i děti z blízkého a vzdálenějšího okolí. Máme velmi dobré zkušenosti s integrací žáků se specifickými poruchami učení a chování.

Současnost

Ve školním roce 2018/2019 je v naší škole 21 tříd s 450 žáky. Naše základní škola má několik odborných učeben určených pro fyziku a chemii, přírodopis, v přízemí se nachází malírna, v níž probíhají pracovní činnosti a výtvarná výchova. Součástí výtvarné dílny je modelovna, ve které je potřebné vybavení včetně elektrické pece. Škola má informační centrum, do něhož je zahrnuta knihovna a dvě učebny vybavené počítači. K dispozici je i mobilní IPadová učebna. Kromě vlastní výuky informatiky mohou děti počítačové učebny a knihovnu využívat i v době mimo vyučování. Ve škole je tělocvična, která je v provozu do večerních hodin i o víkendech, kdy ji využívá veřejnost. Velkou pozornost škola věnuje době mimo vyučování. V provozu jsou tři oddělení školní družiny pro 1. stupeň a školní klub, který mohou navštěvovat děti ze 4.-9. tříd. Školní družiny i školní klub organizují pro děti řadu zajímavých akcí.

- Vize školy:

Bezpečná škola založená na vzájemné důvěře mezi učiteli, učiteli a žáky a učiteli a rodiči. Škola, kde se budou žáci i rodiče obracet na učitele jako na odborníka na vzdělávání, který dokáže rozpoznat silné stránky žáka (i doposud pro rodiče skryté) a ve spolupráci s rodiči cíleně tuto stránku rozvíjet.

- Čtenářská vize:

Naším společným cílem je, aby se čtenářství stalo trvalou součástí vzdělávání v naší škole. Školní vzdělávací program vychází z koncepce vzdělávání, která klade hlavní důraz ve své vzdělávací práci na komunikaci, kooperaci a práci s informacemi.

Program je orientován na žáka, respektuje jeho osobní maximum a individuální potřeby. Umožňuje efektivní profesionální a promyšlenou práci učitele. Má všem ve škole vytvořit zázemí, které rozvíjí tvořivost a současně zohledňuje individuální možnosti.

Má vybavit každého žáka vším potřebným pro úspěšný a radostný život.

V našem pojetí je škola místem, které žáky motivuje a podporuje k aktivnímu učení se.

Chceme, aby se žáci naučili pro život důležitým kompetencím učit se, řešit problémy a osvojili si sociální dovednosti.

Priority školy ve výchově a vzdělávání

1. Vytvářet pohodové školní prostředí – porozumět lidské osobnosti

Pohoda školního prostředí není dána školními prostorami samými, ale pohodu prostředí vytvářejí lidé, kteří v tomto prostředí pracují a toto prostředí navštěvují. Pro vytvoření pohody prostředí je důležité mít ve škole příznivé klima. Žáci, učitelé i rodiče se dokáží vzájemně informovat, podpořit ve svém snažení. Žáci naší školy se společně zúčastňují různých třídních akcí a dalších akcí školy (vítání prvňáčků, Dětský den, Mikulášský den, třídní Vánoce, sportovní turnaje).

Práce ve škole je vhodně doplňována relaxačními aktivitami (bohatá nabídka zájmových kroužků). Chceme, aby prostor školy byl pro všechny příjemný, a tak napomáhal vytváření vhodného klimatu uvnitř školy.

2. Zdravě učit – porozumět potřebě vzdělávat se

Rámcový vzdělávací program předpokládá nejen smysluplné stanovení cílů výchovně – vzdělávacího programu školy, ale také co nejaktivnější zapojení žáků do procesu učení, možnost volit nejvhodnější metody a formy práce učitele, vhodně zapojovat evokaci a motivaci, a tak vtahovat žáka do maximální spoluúčasti na učení. Smyslem základní školy v etapě základního vzdělávání je vybavit žáky klíčovými kompetencemi tzn. schopnostmi – k učení a k řešení problémů, kompetencemi

komunikativními, sociálními a personálními, kompetencemi občanskými a pracovními. Hlavním posláním školy je vzdělávat s porozuměním.⁵³

6.5 Mé zkušenosti a způsob práce v profesi AP

Jako asistent pedagoga pracuji již pátým rokem a domnívám se, že jsem za dobu svého působení měl možnost získat řadu zkušeností, které mě stále obohacují, posouvají kupředu a činí mou práci efektivnější. V pozici AP jsem absolvoval již mnoho školení, některá byla určena výhradně pro AP, například Spolupráce učitel – asistent pedagoga, jež probíhalo za přítomnosti jak učitelů, tak zároveň asistentů pedagoga. Zde bylo možné vzájemně pod vedením koordinátora a školitele debatovat a získávat odpovědi na otázky, které reálně při běžné výuce a práci s dětmi vyvstávají. Byly zde nastíněny způsoby vzájemné spolupráce mezi AP a učitelem, některé již běžně používané, jiné zahrnuté a postupně zkoušené.

Jiná školení byla zaměřena na pedagogickou činnost obecně či na vzdělávací a osobnostní růst každého z nás. Jako AP jsem býval přítomen pravidelně na každé pedagogické radě. Dnes je již systém mírně pozměněn a je tomu tak, že naše skupina má zástupce, tzn. vedoucího asistentů, který je povinen zúčastnit se každé rady a následně nám veškeré informace předat na naší interní poradě.

Spolupráce s učiteli se může u každého asistenta lišit, já pravidelně komunikuji s pedagogy a docházím za nimi vždy před hodinou. Jelikož působím na druhém stupni, navštěvuji každého zvlášť, samozřejmě pokud potřebuje učitel mluvit se mnou, činí to samé. Zde si řekneme, jak bude nadcházející hodina probírat a jaké má každý z nás představy. Po skončení vyučovací jednotky společně sdílíme, zdali se práce dařila nebo nikoliv, popřípadě kde byl problém a zda je potřeba vymyslet jiný přístup k učivu či nikoliv. S rodiči žáka komunikuji zpravidla dle aktuální situace a potřeby. Momentálně komunikujeme každý den, poněvadž je to opravdu nutné a předáváme si informace zprávou přes telefon, popřípadě hovorem. Funguje to vzájemně, jsme domluvení s rodiči, že při jakémkoliv problému je možné se obratem spojit.

6.6 Průběh výzkumného šetření

Rozhovory probíhaly v mém kabinetu AP, po vyučování v odpoledních hodinách. Délka rozhovorů se lišila v závislosti na individuálním pojetí, avšak netrvala déle než

---

⁵³ ŠVP 2018/19 ZŠ

šedesát minut. Před zahájením rozhovoru jsem všechny seznámil s tématem bakalářské práce a cílem rozhovoru, zároveň jsem účastníky ujistil o naprosté anonymitě při vypovídání. Rozhovory byly nahrávány pomocí záznamníku. Tento způsob výzkumného šetření se mi jevil jako efektivní, nechal jsem participanty si svou odpověď vždy řádně promyslet a nechyběla zde ani interakce mezi námi. Rozhovory jsem přepsal do písemné formy. V místnosti jsem byl vždy přítomen jen já a druhý asistent pro co nejvíce možné soukromí.

6.7 Etické otázky relevantní k výzkumnému projektu

Při realizaci výzkumu pro bakalářskou práci bylo třeba dodržet níže etické otázky.

1. *Respekt během rozhovoru* – dostatek času na přemýšlení, popřípadě přestávku, či možnost na nějakou otázku neodpovědět.
2. *Nehodnotit získané informace, ani dotazovaného.*
3. *Na nikoho z účastněných nesmí být používán žádný nátlak či manipulace* – Takto získané informace by neměly žádnou vypovídající hodnotu.
4. *Tolerovat závěrečné rozhodnutí se rozhovoru nakonec neúčastnit.*
5. *Zajištění anonymity* – uvádění jen počátečního písmene participantů a
6. *Získaná data nebudou nijak zneužita a jejich využití bude jen za účelem zpracování bakalářské práce.*
7. *Poskytnout účastníkům zpětnou vazbu* – informace a hlavně poděkování.

6.8 Případná rizika v šetření

Během šetření je třeba počítat s možnými riziky a komplikacemi, které mohou nastat a z toho důvodu na ně být připraven. Jeden okruh možných rizik jsou ty, které se týkají průběhu sběru dat, tedy rozhovorů. Pro vedení rozhovoru je dobré vytvořit si jisté schéma okruhů otázek⁵⁴ Použití stejných otázek je ale ovlivněno zapojením a sdílností samotného účastníka. Některé otázky se tak jevily jako okrajové. V rámci těchto rozhovorů tedy není možné i přes stejné, nebo podobné kladené otázky ovlivnit množství a typ získaných informací. Další komplikací je samotná sdílnost participanta, v případě větší uzavřenosti se nedostaneme tak do hloubky, jak bychom potřebovali. V případě sdílnosti větší, či příběhu hodně silného může naopak rozhovor trvat i několik hodin. S oběma variantami je třeba počítat. Participanty také není možné do čehokoliv tlačit a nutit, je tedy možné, že si nakonec účast na výzkumu rozmyslí až po uskutečněním rozhovoru,

---

⁵⁴ GAVORA, Peter. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno, 2000.

nebo si nepřeje zveřejnit některé, někdy i velmi zásadní informace. Není možné dopředu odhadnout, kdo se zúčastněných přistoupí na nahrávku a kdo ne – což se potvrdilo. Rozhovor to samozřejmě určitým způsobem prodlužuje a komplikuje.

Další oblastí určitých komplikací může být osobní znalost s některými účastníky. I když se na první pohled jeví jako výhoda, může být někomu nepříjemné svěřovat se známé osobě. Podobně tak lze pohlížet na vlastní zkušenosti, ze stejného života rodiče v neúplné rodině. To že zažívám a řeším stejné problémy, mohlo mít dobrý vliv na otevřenost účastníka i na vhodnost pokládaných otázek. Na druhou stranu bylo třeba vyvarovat se subjektivnímu hodnocení.

V neposlední řadě je možným problémem tohoto výzkumu míra validity i reliability. Základní otázkou závěrů kvalitativního výzkumu je to, do jaké míry se závěry výzkumu z velmi úzkého vzorku populace dají zobecnit na celou populaci, či alespoň na jiné podobné případy. Není tedy možné takto získaná data generalizovat na větší populaci, než je samotný výzkumný soubor. Zjištěné jevy a jejich opakování mohou vést k vytváření hypotéz. Jejich platnost je pak třeba ověřit dalšími metodami, většinou kvantitativním výzkumem. Není tedy možná data z kvantitativního výzkumu generalizovat na větší populaci, než je výzkumný vzorek.

Míra vnitřní reliability odpovídá šíři zkoumané problematiky a omezeností vzorku. Tuto může do určité míry snížit nepravdivost poskytnutých informací, nebo jejich nedostatečnost či nemožnost některé použít. Přesto, že je možné, že některé údaje zůstaly nezjištěny, nepředpokládám, že by participanti nesdělovaly údaje pravdivé. Případy, kdy nebylo možné, některé údaje použít z důvodu, že si to účastníci výzkumu nepřáli, se ale objevovaly. Je možné, že to mohlo mít vliv na zkreslení určitých souvislostí a interpretace není tak přesná nebo správná. Hlavní možnou chybou výzkumu je tedy špatné vyhodnocení, klasifikace a interpretace získaných informací (dat).

Výzkumný problém

Jedná se o výrok tázající se na vztah mezi dvěma či více proměnnými. Na tuto otázku je odpovědí to, co se snažíme výzkumem zjistit a co hledáme.

- a) Výzkum popisný (deskriptivní) – jeho cílem je popisovat a zjišťovat situaci, výskyt či stav konkrétního jevu
- b) Výzkum vztahový (relační) – do vztahu dává činitele či jevy
- c) Výzkum příčinný (kauzální) – zjišťuje příčinu daných vztahů

Výzkumné otázky

V České republice patří pracovní pozice asistent pedagoga mezi poměrně mladé. Prostřednictvím jednotlivých okruhů zahrnujících výzkumné otázky byly zjišťovány zkušenosti jedinců majících s pozicí asistenta pedagoga na ZŠ zkušenosti.

Výzkumný vzorek se skládal z žen a mužů ve věku od 26 do 30 let. Všichni respondenti byli ochotní a vstřícní se výzkumu účastnit. Vzhledem k menšímu množství výzkumného vzorku nebylo možné výsledky výzkumu vztahovat na celou populaci.

V bakalářské práci jsou kladeny následující výzkumné otázky:

1. Jak AP subjektivně hodnotí znalosti a dovednosti získané v předchozím vzdělávání ve vztahu k výkonu praktické činnosti?
2. Zda je rozdíl v dosažené úrovni vzdělání pro adekvátní znalosti a připravenost při práci AP?
3. V kterých oblastech je potřeba dosavadní vzdělávání doplnit dalšími vzdělávacími kurzy či školením nezbytným pro efektivní výkon profese?

6.9 Okruhy pro rozhovor

Rozhovor tvoří čtyři okruhy otázek a to:

1. Předchozí příprava na práci asistenta
2. Práce s žákem
3. Spolupráce s učitelem a dalšími pedagogy
4. Vize do budoucna

V této části práce bych uvedl stěžejní informace o participantech účastnících se na mém výzkumu. Z důvodu ochrany osobních údajů nebudou uváděna jejich jména a jejich odpovědi budou označovány jen čísly či písmeny.

AP 1: 26 let. Jako asistentka pedagoga (AP) pracuje prvním rokem na ZŠ, na kterou dochází mimo jiné romští žáci.

AP 2: 35 let. Jako AP pracuje sedmým rokem. Původní profese respondentky je reprodukční grafička.

AP 3: 31 let. Studovala na Vysoké škole evropských a regionálních studií.

AP 4: 29 let. Studoval pedagogický obor a absolvoval kurzy zaměřené na AP.

AP 5: 30 let. Jako AP pracuje šest let. Nestudoval tento obor, ale získal praxi během spolupráce se zrakově a zdravotně postiženými spoluobčany.

6.10 Analýza a interpretace dat

První okruh: Předchozí příprava

Cílem prvního okruhu bylo zjistit, co mají vystudované dotazované respondenti a zdali absolvovali školu v oboru týkajícím se práce AP.

Okruh se skládal z více otázek zaměřených na toto téma a dotazování byli jedinci pracující jako AP.

První otázka se dotazovala vzdělání respondentů, zdali souvisí s náplní práce AP. První respondentka uvedla, že má vystudované všeobecné středoškolské vzdělání, ze kterého vychází při své práci. Další, kdo vnímá své studium jako výhodu a dobrou přípravu pro tuto práci byl AP4, který vystudoval pedagogický obor a účastnil se kurzů zaměřených na tento obor. Zbylí jedinci nevnímali vzdělání v oboru AP jako stěžejní. Druhá respondentka je původní profesí reprodukční grafička, což s touto prací nemá příliš společného a využívat může v některých případech jen smysl pro detail či kreativitu během některých hodin. AP 3 také nevnímá předchozí vzdělání jako zásadně ovlivňující výkon této profese a v případě AP 5 byl jedinou přípravou na tuto práci běžný život, kdy spolupracoval respondent se zdravotně a zrakově postiženými spoluobčany.

..., Středoškolské vzdělání mi dalo všeobecné vědomosti, které využívám při vysvětlování látky svému svěřenci.“

..., Mám vystudované středoškolské vzdělání a myslím si, že mi to dalo všeobecné vědomosti, které využívám při vysvětlování látky svému svěřenci.“

..., Nemyslím si, že by mé předchozí vzdělání mělo nějaký zásadní vliv na výkon profese AP.“

... „Při chápaní potřeb, vlastností (charakteru, temperamentu) a chování žáků (psychologie, pedagogika). Při předávání znalostí a poskytování zpětné vazby žákům (konkrétní znalosti z určitého předmětu, které se žáci učí).“

... “Žádná cílená příprava nebyla, pouze běžný život – spolupráce se zdravotně a zrakově postiženými spoluobčany. Při práci AP je dle mého názoru mnohem důležitější empatie a chuť pomáhat než dosažené vzdělání.“

Co se týče školení či kurzů, má za sebou první respondentka doposud pouze jedno školení, a to v rámci kurzu na pedagoga. Do budoucna by ovšem ráda absolvovala podobných školení více. Druhá respondentka nyní studuje pedagogiku a psychologii zaměřenou na asistenty pedagogů. Má za sebou dvě školy a kurz osobní asistence, během kterého vykonávala praxi v ZŠ a v pečovatelském domě. Nejvíce pro ni bylo přínosné, když mohla zastupovat učitele a díky tomu si uvědomit, o jak náročné povolání se jedná a také důležitost práce AP. Třetí dotazovaná osoba absolvovala vzdělávací program „Studium pro asistenty pedagoga“. V průběhu praxe na nejmenované ZŠ spolupracovala s asistentkou žáka ve třídě, což pro ni bylo také velice přínosné. Seznámila se zde mimo jiné s prací asistentky. AP 4 má za sebou seminář Spolupráce AP a učitele, MBTI 1, který splnil během studia na pedagogické fakultě. Poslední AP splnil kurz asistenta pedagoga na VŠERS + povinnou praxi (40 hodin na ZŠ). Přínosné to pro něj bylo v tom, že mohl nahlédnout do hodin a pozorovat jiné AP během vykonávání této profese a jejich svěřence. Dalším kurzem, který absolvoval byl kurz zaměřený na Aspergerův syndrom a zvládání problémového chování u autistických jedinců.

... “Vzhledem k tomu, že pracuji v pozici AP chvíli, mám za sebou pouze první školení v rámci kurzu asistenta pedagoga. Sama jsem zvědavá, jaké přínosy a zkušenosti mi tento kurz přinese.“

... “Studuji 2 semestry pedagogiky a psychologie na ZVaSu pro asistenty pedagoga. Absolvovala jsem školení Cesty spolu a školení typologie osobnosti MBTI 1. Mám kurz osobní asistence v přímo obslužné péči, při kterém jsem praxi vykonávala v ZŠ speciální v Českém Krumlově a v Pečovatelském domě na Vyšehradě též v Č.K. Největším přínosem pro mne byl zástup za učitele, kdy jsem si uvědomila, jak náročné je toto povolání a zároveň, jak důležitá a náročná je práce asistenta pedagoga.“

... “Absolvovala jsem vzdělávací program „Studium pro asistenty pedagoga“ na Vysoké škole evropských a regionálních studií – VŠERS Centrum celoživotního vzdělávání v ČB.

Praxi jsem měla na jedné nejmenované základní škole, kde jsem měla možnost spolupracovat s asistentkou žáka ve třídě. Zde jsem se seznámila s prací asistentky (příprava na hodinu, výroba učebních pomůcek).“

...“ Ano, absolvoval jsem seminář Spolupráce AP a učitele, MBTI 1.“

...“ Kurz asistent pedagoga na VŠERS včetně povinné praxe 40 hodin na ZŠ. Přínos: náhled do hodin a pozorování práce jiných asistentů a jejich svěřenců, sdílení jejich osobních zkušeností. Negativní zkušenost: špatná komunikace s učitelem. Dále kurz od organizace APLA Jižní Čechy– zaměřené na Aspergerův syndrom a zvládání problémového chování u lidí s poruchou autistického spektra. Přínos – bližší seznámení s prací s dětmi s autismem. Kurz MBTI 1.“

Jak se ukázalo, odvíjí se zvládání neobvyklých situací v práci AP zejména dle délky praxe i vzdělání dané osoby. AP 1 se zatím s žádnou neobvyklou situací nesešla, jelikož jako AP pracuje teprve pár měsíců. Pokud by takové situace nastaly, obrátí se na zkušenější kolegy. V případě AP 2 ovšem nastala situace, se kterou si nevěděla rady a to ve chvíli, kdy ji napadl fyzicky její svěřenec. Jelikož to bylo krátce po nástupu do této práce, jednala instinktivně. Nyní má za sebou delší praxi a neustále se vzdělává i proto věří, že už by jednala jinak. AP3 se s takovými situacemi již setkala a dle její výpovědi by se na jejím postoji v tu chvíli neodrazilo ani to, kdyby měla vystudovaný přímo pedagogický obor, jelikož jednala spíše instinktivně. V případě AP 4 nenastaly žádné vážné situace, ale některé nečekané v podobě chování žáků ano. I přesto, že má vystudovaný pedagogický obor, absolvoval různé kurzy, nastal u něj problém v nedostatku zkušeností. AP 5 zažil problém v komunikaci s rodiči žáka, který byl velmi problémový. Opět jednal dle svého uvážení a hledal různé způsoby, jak s tímto žákem pracovat.

...“Během mé krátké praxe jsem se s touto situací zatím nesešla. Uvědomuji si a počítám s tím, že takové situace jistě nastanou, v takovém případě se budu v první řadě obracet na své zkušenější kolegy.“

...“Ano, nevěděla jsem si rady se situací, kdy mne můj svěřenec fyzicky napadl. Jednala jsem instinktivně, neboť to bylo krátce po mém nástupu do práce. Ale postupem času a s delší praxí, také díky samostudiu a vzdělávání, vím, že lze reagovat i jinak.“

...*“Samozřejmě jsem se s takovými situacemi setkala. Jednalo se především o chvíle, kdy měla má svěřenkyně potřebu se mnou komunikovat, ale já jsem věděla, že tím narušujeme výklad paní učitelky. V tento moment pro mě bylo těžké se rozhodnout, zda se svěřenkyni mluvit či nikoliv.“*

...*“Závažné ne. Jednalo se o situace, které jsem nečekal, nebo byly nové (např. chování žáka). Problém byl v nedostatku mých zkušeností.“*

...*“Při komunikaci s rodiči žáka. Žák byl hodně problémový, hledala jsem cestu, jak s ním pracovat, ale rodiče odmítali spolupracovat – jejich slova: „na to přijdete sama“. Když nastal problém, následně jsem psala podrobný popis situace rodičům, nikdy nepřišla odpověď.“*

AP 1 vnímá jako nedostatek zkušeností ve všech oblastech zmiňovaných ve čtvrté otázce. Jelikož tento obor nemá vystudovaný a praxi vykonává teprve pár měsíců tak věří, že postupem času a díky radám od zkušenějších kolegů se bude zlepšovat. AP 2 pociťuje nedostatek zkušeností, co se týče komunikace s rodiči. Veškeré její dosavadní zkušenosti plynou ze sedmileté praxe v tomto oboru, jelikož je vystudovaná jako reprodukční grafička. AP 3, která vystudovala VŠ evropských a regionálních studií vnímá jako její největší nedostatek plánování výuky, ve kterém by se chtěla zlepšit za pomoci kurzů a spolupráce s třídním učitelem. AP 4 mající vystudovaný pedagogický obor a kurzy zaměřené na AP se cítí nejistý téměř ve všech oblastech a snaží se neustále učit. AP 5 pracoval doposud jen s dětmi s Aspergerovým syndromem. Tato tříletá zkušenost mu toho dala hodně, jelikož při práci s integrovanými dětmi se musí člověk neustále učit a snažit se nalézat nové postupy a metody, jelikož každé dítě je originální a má tudíž jiné potřeby.

...*“Nedostatek zkušeností mám ve všech zmíněných oblastech. Věřím, že se budu zlepšovat praxí, radami zkušenějších kolegů, vzděláváním v oboru...“*

...*“Nedostatek zkušeností pociťuji v komunikaci s rodiči. Také v komunikaci s učitelem je potřeba neustále co zlepšovat. Zlepšovat bych se chtěla také při suplování a v plánování výuky.“*

...*“Svůj největší nedostatek vidím v plánování výuky, ve kterém bych se chtěla zlepšovat pomocí absolvování kurzů, a to i za spolupráce třídního učitele.“*

...*“V podstatě ve všech oblastech. Učím se celý život – sebevzděláváním, praxí, sebereflexí.“*

...“Zatím jsme pracovala jen s dětmi s Aspergerovým syndromem. Zkušeností za ty tři roky mám hodně, ale myslím si, že při práci s integrovanými dětmi se člověk musí neustále učit a hledat nové postupy, metody, neboť každé dítě je originální a má jiné potřeby.“

Co se týče pozitiv, které práce AP přináší pro osobní a profesní rozvoj, vnímá AP 1 tuto práci jako naprosto smysluplnou, jelikož může pomáhat „nevyrovnaným“ dětem a během vyučování je tak udržovat v rovnováze a držet s nimi krok. V případě AP 2 má tato práce pro něj smysl jak pro jeho osobní, tak i profesní rozvoj. Velmi dobrý pocit to přináší AP 3, pro kterého je tato práce také velice smysluplná s vidinou pozitivního vývoje u daného žáka, což je motorem k dalšímu profesnímu vzdělávání. AP 4 vykonává tuto práci velice rád a také se chce neustále rozvíjet a vzdělávat se v tomto oboru. Zároveň je práce AP pro něj praxí i koníčkem a pomáhá při vzdělání jeho dětí. Pro AP 5 je tato práce velice obohacující a zábavná, jelikož musí neustále nalézat nové cesty, jak s žáky pracovat.

...“Mám dobrý pocit z toho, že práce AP má smysl. Pomáháme „nevyrovnaným“ dětem udržet se během vyučování v rovnováze, udržet krok s kolektivem.“

...“Tato práce má smysl nejen pro můj osobní i profesní rozvoj, který je v samostudiu a sebevzdělávání se, ale i v mém vnímání, vcítění se, v pochopení a v pomoci dětem nejen integrovaným.“

...“Přináší mi to velmi dobrý pocit, že to, co dělám, dává smysl, protože vidím pozitivní vývoj u své svěřené žákyně. Což mě motivuje se dále profesně vzdělávat.“

...“Nevadí mi chodit do práce. Další přínos vidím v mém rozvoji a vzdělávání se. Práce AP je pro mě zároveň praxí pro můj koníček (trenérství). Obohacuje můj pohled na svět. Práce mi pomáhá také při vzdělávání mých dětí.“

...“Práce AP mě velmi baví a obohacuje, musím stále přemýšlet a hledat nové cesty, jak pracovat s žákem a také se učit, jak vycházet a spolupracovat s různým typem lidí.“

Okruh č. 2: Práce s žákem

AP 1 se snaží svému svěřenci pomoci udržovat pracovní tempo s kolektivem ve třídě a plnit zadané úkoly takovým způsobem, aby byl se svojí prací jeho žák spokojen a nepropadal pesimismu. AP 2 pracuje momentálně se třemi žáky a všechny se snaží

začleňovat do třídy. Jedna ze žákyň musí pracovat s pomocí respondentky na zlepšování grafomotoriky, což se pravidelným cvičením daří. V klidu kabinetu pracuje AP 2 s dalším žákem a dále s ním trénuje samostatnost a sebeovládání. Poslední ze tří žáků potřebuje značnou empatii nejen ze strany AP 2 a zároveň autoritu, což je mu poskytováno. V průběhu dvou let se změnil pozitivně vývoj žákyně od AP 3 a to v mnoha ohledech. Jen těžko lze říci, do jaké míry napomohla samotná asistence či postupný vývoj dítěte. Nyní je žákyně jistější a samostatnější v učivu. AP 4 vnímá jako nejdůležitější činnosti včetně přínosu jeho práce v oblasti vzdělávání a komunikace. AP 5 pracuje v současnosti s Aspergerovým syndromem a jeho přítomnost je pro tohoto chlapce velice důležitá už jen z toho důvodu, že v něm má jistotu, není osamocený atd.

...“S mojí pomocí se snažíme s žákem udržet pracovní tempo s kolektivem, plnit zadané úkoly tak, aby byl žák se svojí odvedenou prací spokojený a nepropadal pesimismu.“

...“Nyní pracuji se třemi žáky. U všech je důležité začlenění se do třídy. U žákyně A. je dále potřeba zlepšovat grafomotoriku, což se s mou pomocí dařilo. Po prázdninách začínáme od znova, doma se velice zhoršila. Žák Z. může se mnou pracovat v klidu v kabinetu. Ale zároveň s mou pomocí trénuje samostatnost a sebeovládání. Žák T. potřebuje spoustu citu, ale zároveň autoritu, což se snažím mu poskytnout.“

...“Vývoj žákyně se v průběhu dvou let pozitivně změnil v mnoha ohledech, nedá se říci, do jaké míry pomohla samotná asistence nebo postupné vyzrávání dítěte. Žákyně je samostatnější a jistější v učení. V kolektivu dětí a v situacích pro ni problematických si je jistější a děti ji berou.“

...“V oblasti vzdělávání a komunikace.“

...“Pracuji s chlapcem s Aspergerovým syndromem. Má přítomnost je pro chlapce důležitá. Má ve mně jistotu, že není sám, potřebuje ve všem ujišťovat, vysvětlovat a podporovat. Též mu pomáhám upevnit pozici v třídním kolektivu. Když chybím, okamžitě se to projeví na jeho výsledcích (je neaktivní, nestíhá tempu třídy, špatné známky z písemek – většinou odmítá psát, z toho je pak ve stresu a vznikají zbytečné problémy).“

První AP nemá zatím žádnou zkušenost s komunikací s rodiči ohledně chování žáků, což souvisí s její krátkou praxí. Oproti tomu AP 2 komunikuje s rodiči pravidelně

dle nutnosti a zároveň vše ověřuje vždy i u příslušných učitelů. Dle názoru AP 3 by měl zorganizovat první schůzku učitel, jelikož on by měl AP představit. AP 5 ses rodiči schází dle potřeby, většinou během školních schůzek.

... *“ Zatím nemám žádnou zkušenost. “*

... *“ S maminkou žáka Z. se setkávám přibližně 2x týdně neplánovaně před školou. Pokud je potřeba, napíšeme si nebo zavoláme. S maminkou žákyně A. si píšeme nepravidelně. Raději vše ověřuje u učitelky. Často podává informace v rozporu s reakcí žákyně. S maminkou žáka T. jsem byla pouze přítomna při konzultačních hodinách. “*

... *“ Zatím nemáme vše ujasněné. První schůzku, dle mého názoru, by měl zorganizovat učitel, neboť rodiče již zná a měl by představit asistenta pedagoga. Se zásadami hodnocení učitele mne seznámil z části učitel. “*

... *„Podle potřeby – na schůzce ve škole (většinou dvakrát za školní rok). Nebo když rodiče potkám někde venku, tak pokecáme. “*

AP 1 tato práce velice baví a obohacuje ji, jelikož musí neustále přemýšlet a nalézat nové způsoby, jak s žáky pracovat a jak se s nimi učit atd.

... *“Práce AP mě velmi baví a obohacuje, musím stále přemýšlet a hledat nové cesty, jak pracovat s žákem a také se učit, jak vycházet a spolupracovat s různým typem lidí. “*

Okruh č.3 – Spolupráce s pedagogy a vize do budoucna

AP 1 si s většinou učitelů ujasnila potřeby žáků a rozsah její pomoci. S učiteli jsou domluveni tak, že oni budou hlavními iniciátory první schůzky s rodiči a respondentka se bude prozatím spíše rozkukávat. V případě AP 2 není také vše ujasněné, ale dle jejího názoru by měl první schůzku zorganizovat učitel, jelikož rodiče už zná. AP 3 se na začátku školního roku vždy s učitelem domluví na spolupráci a jejím průběhu. Komunikace probíhá během školního roku dle situace. AP 4 vypověděl, že většinou má potřebu svolávat schůzky učitel, jelikož to potřebuje více. AP 5 pracuje na prvním stupni, kde se střídá jen třídní učitel s učitelem cizích jazyků a komunikace probíhá dle potřeby. Vše většinou probíhá dle aktuálního rozpoložení žáků.

... *“ S většinou učitelů jsme si ujasnili potřeby žáka a rozsah mojí pomoci. Většinou jsou iniciátory učitelé. Já se rozkukávám. “*

...“ *Zatím nemáme vše ujasněné. První schůzku, dle mého názoru, by měl zorganizovat učitel, neboť rodiče již zná a měl by představit asistenta pedagoga. Se zásadami hodnocení učitele mne seznámil z části učitel.*“

...“ *Před začátkem zahájení školního roku v přípravném týdnu se vždy domluvíme s učiteli na naší spolupráci. V průběhu školního roku spolu komunikujeme podle potřeby, kdy učitel vyhledá mě nebo já jeho.*“

...“ *Většinou ano, ten, kdo má tu potřebu učitel. Protože to potřebuje. Učitel, protože řídí vyučování, nebo ten zkušenější, protože už ví, jak na to. Ano, při hodinách, když sdělovali svá kritéria žákům. Nebo když jsme si o tom spolu povídali.*“

...“ *Pracuji na prvním stupni, v hodinách se střídá pouze třídní učitel a učitel cizích jazyků, komunikace probíhá dle potřeby, většinou to vyplývá z momentálního rozpoložení žáka, před hodinou probíráme s učitelem, jak a co se dá od žáka očekávat. Pravidla máme vymezené a vzájemně se doplňujeme a respektujeme.*“

AP 1 nemá doposud tolik zkušeností, aby věděla, jak má vypadat ideální spolupráce s pedagogy a naopak. Učitelé jsou v tomto případě vstřícní a tolerantní. AP 2 vnímá jako ideální spolupráci stav, kdy funguje komunikace mezi učitelem a AP. Dle názoru AP 3 je ideální spolupráce zejména o důvěře, kdy se nebojí pedagog zapojit asistenta do výuky a do přípravy na hodinu. Asistent by pedagoga neměl převyšovat a pedagog by naopak neměl asistenta ponižovat či přehlížet. AP 4 odpověděl, že by neměl v rámci komunikace panovat strach. AP 5 si myslí, že se ideální spolupráce zakládá na konkrétních potřebách daných dětí. S AP by měl učitel komunikovat pravidelně a měl by ho informovat o dopředu plánovaných akcích či změnách.

...“ *Zatím nemám tolik zkušeností. Ideální je, když si vzájemně sdělíme rozsah pomoci žákovi, komunikujeme společně o konkrétních situacích v hodině... Učitelé jsou vstřícní a tolerantní.*“

...“ *Ideální spolupráce spočívá hlavně v komunikaci učitele a asistenta. Učitel by se měl alespoň zamyslet nad odlišným názorem asistenta nebo nad jeho postřehy. Při suplování brát ohled na to, že asistenti nejsou pedagogové a mohou s žáky jen opakovat již probíranou látku.*“

...“ *Podle mého je ideální spolupráce mezi pedagogem a asistentem hlavně o důvěře, kdy pedagog se nebojí zapojit asistenta do výuky a do přípravy na hodinu. Asistent by neměl pedagoga převyšovat a ve třídě zaujímat hlavní postavení. Pedagog by neměl asistenta ponižovat nebo přehlížet. Po půl roce mé praxe asistentky a po upevnění pracovní pozice mé třídní učitelky na škole, se začal projevovat její negativní názor vůči asistenci a*

inkluzi, což se odrazilo na naší spolupráci, komunikaci a v chování (odmítání asistence a jeho zapojení se, názorové rozpory, okřikování před žáky, nedůvěra...). „

...“ Nebojí se, si spolu popovídat. Umí spolu komunikovat.“

...“ Ideální spolupráce: Vždy záleží hlavně na konkrétních potřebách daného dítěte. Učitel by měl s AP komunikovat, informovat ho dopředu o plánovaných akcích, různých změnách, o čemkoliv, co by mohlo ovlivnit svěřence, aby AP měl čas na to žáka připravit. Po vyučování by měla proběhnout zpětná vazba, kde si navzájem učitel s AP sdělí, co se povedlo, co ne, jak příště udělat věci líp. Negativní zkušenost: Dostala jsem se do situace, kdy učitel nechtěl integrované dítě s AP ve třídě a nebyl ochotný akceptovat, že má dítě nějaké jiné nároky. Učitel zastával názor, že integrované dítě se musí přizpůsobit celé třídě ve všech ohledech (dítě s autismem).“

Ve chvíli, kdy plánují učitelé náročnější vyučovací hodiny, informují o tom AP 1. Doposud ovšem nenastala nutnost se na hodiny speciálně připravovat. Společně se žáky výuku zvládají. V případě AP 2 je každá hodina odlišná a řeší se až dle potřeb žáků. AP 3 je pravidelně informován o postupech učitele a má možnost se domluvit na spolupráci. AP 4 vyhledává učitele dle potřeby a AP 5 nemusí absolvovat speciální přípravy, co se týče jeho žáka. Je-li něco mimořádného, bývá to probíráno společně, dle podoby přípravy.

...“ Někteří ano, když plánují práci v hodině, která bude pro žáka náročná. Zatím nenastala nutnost se speciálně na hodiny připravovat. Výuku společně se žáky zvládáme, jsme na začátku školního roku.“

...“ Každá hodina je jiná. Dopředu ji neřešíme, až dle potřeb žáků.“

...“ Učitelé většinou chodí sami zkonzultovat své postupy a domluvit se na spolupráci. Učitele vyhledám i já, abych je informovala o změnách v chování a domluvili se na postupu.“

...“Podle potřeby“.

...“ Nyní u mého žáka nejsou potřeba speciální přípravy. Pokud je něco mimořádného, probíráme společně, jak by měla příprava vypadat.“

AP 1 se nyní účastní kurzu pro AP a věří, že se teprve dozví vše důležité. AP 2 má v plánu dokončit studium AP a účastnit se školení zaměřených na typologii osobnosti MBTI 2. AP 3 plánuje další doplňkové kurzy. AP 4 se rozhodne dle potřeby a AP 5 se zúčastní povinného MBTI 2.

...“ *Jsem účastníkem kurzu pro AP, věřím, že vše důležité se teprve dovím.*“

...“ *Nejdříve plánuji dokončit studium asistenta pedagoga. Dále bude probíhat školení typologie osobnosti MBTI 2, kterého se zúčastním také.*“

...“ *Ano plánuji – motivace v učení, práce s didaktickými pomůckami a vytváření didaktických pomůcek.*“

...“ *Podle potřeby.*“

...“ *Ano, MBTI 2 (povinné), rozhodčí karate (potřebné).*“

Všichni dotazovaní AP mají ve své škole možnost sdílet své zkušenosti s ostatními AP či pedagogy.

...“ *Ano*“

...“ *Ano, je zde možnost dle potřeb vše sdílet s ostatními asistenty při poradách, nebo přes mail, či osobně po domluvě. Také je možné si ve školním PC přečíst postřehy ostatních asistentů nad svými svěřenci.*“

...“ *Při řešení problémů se ve škole můžeme obrátit na hlavní asistentku, školního poradce a na vedení školy. Komunikace ve škole je velmi dobrá a s asistenty sdílíme své zkušenosti.*“

...“ *Ano*“

...“ *Ano, máme dobrý kolektiv asistentů i učitelů na škole a není problém za kterýmkoliv přijít a sdílet vzájemně zkušenosti a poradit se.*“

Shrnutí:

První respondentka vystudovala střední školu v oboru souvisejícím s profesí AP. Tuto školu vnímá dotazovaná osoba jako přínosnou pro výkon tohoto zaměstnání. Momentálně má respondentka pouze roční praxi jako AP, tedy doposud se účastnila jen jednoho kurzu. To, zda tento kurz bude obnášet určitá pozitiva, vnímá jako otázku do budoucna. Situace, se kterými by si nevěděla rady, zatím nenastaly a v případě, že by se vyskytovaly, obrátí se v první řadě na zkušenější kolegy. Respondentka vnímá své nedostatky v profesi AP v komunikaci, spolupráci, plánování výuky apod., respektive má pocit, že je stále co zlepšovat a je vhodné v této oblasti prohlubovat studium.

Druhá respondentka v minulosti pracovala jako reprodukční grafička. I přesto, že to moc nesouvisí s profesí AP, využívá alespoň smysl pro detail či kreativitu během

některých vyučovacích hodin. Dotazovaná paní X momentálně studuje druhým semestrem obor pedagogiky a psychologie na ZvaSU, zaměřený na asistenty pedagoga. Za sebou má účast na školení „Cesty spolu“ a školení zaměřené na typologie osobnosti MBTI 1. Dále se účastnila kurzu osobní asistence přímo v obslužné péči, během kterého vykonávala praxi v ZŠ speciální v Pečovatelském domě na Vyšehradě, v Českém Krumlově. Jako největší přínos vnímá zkušenost, kdy byla zástupcem za učitele, kdy si uvědomila, že se jedná o velice náročné povolání a zároveň pochopila důležitost povolání AP. Respondentka má za sebou už poměrně dost zkušeností včetně těch, které zahrnovaly velice náročné situace. Například si nevěděla příliš rady se situací, kdy ji napadl její svěřenec fyzicky a ona byla nucena jednat instinktivně, jelikož to bylo pár dní poté, co do školy nastoupila. Ovšem s odstupem času a s nabytím větší praxe si je vědoma toho, že nyní by pravděpodobně reagovala jiným způsobem. Dotazovaná žena vnímá nedostatek zkušeností v komunikaci s rodiči. Dále v komunikaci s učitelem je dle jejího názoru co vylepšovat a v plánování výuky či suplování za učitele také. Toto zaměstnání představuje pro respondentku důležitý faktor pro její osobní i profesní růst i pro vnímání, empatii a pomáhání a chápání nejen dětí snažících se integrovat.

Pro třetí klientku nemělo předchozí vzdělání příliš zásadní vliv na výkon profese AP. Respondentka má za sebou vzdělávací program „Studium pro asistenty pedagoga“ na VŠ evropských a regionálních studií. Praxi získala na nejmenované základní škole, kde se jí naskytl možnost spolupracovat AP pomáhajícím konkrétnímu žákovi ve třídě. Zde se také seznámila s prací asistentky a tím, co to obnáší. S neobvyklými situacemi se již setkala. Zejména se jednalo o chvíle, kdy měla svěřenkyně potřebu s ní komunikovat, ale respondentka si byla vědoma toho, že tím narušuje výklad paní učitelky. Jako největší nedostatek vnímá u své osoby v plánování výuky, ve kterém by se chtěla zlepšovat za pomoci absolvování kurzů a za spolupráce učitelů. Toto zaměstnání přináší klientce velice dobrý pocit z toho, že se jedná o smysluplnou práci, jejíž odrazem je pozitivní vývoj u její svěřenkyně, což představuje motivaci se dále v této profesi vzdělávat.

Čtvrtým v pořadí byl respondent, kterému vzdělání v oboru AP pomohlo k chápání potřeb, vlastností a chování žáků a během předávání znalostí, poskytování zpětné vazby. Klient absolvoval seminář „Spolupráce AP a učitele“ (MBTI 1). Během praxe klient nezpozoroval situace, se kterými by si nevěděl rady nebo alespoň ne závažné. Jednalo se spíše o situace, které byly nečekané či nové v podobě chování daných žáků. Zároveň problém tkvěl v nedostatku zkušeností ze strany respondenta. Odpovědí na otázku, zdali má klient v nějaké oblasti nedostatek zkušeností byly, že téměř ve všech

oblastech a z toho důvodu se snaží neustále vzdělávat ať už sebevzděláváním, praxí či sebereflexí. Profese AP je pro klienta naplňující, dalším přínosem je pro něj neustálý rozvoj jeho osobnosti a vzdělávání se. Zároveň představuje jeho koníček, obohacuje jeho pohled na svět a pomáhá i během vzdělávání mých dětí.

Poslední respondentka nemá vzdělání v oboru AP. Je pro ni důležitější empatie a chuť pomáhat ostatním. Během života získala zkušenosti ve spolupráci se zdravotně a zrakově postiženými spoluobčany. Jedním z kurzů, kterého se účastnila, byl „Kurz asistent pedagoga“ na VŠERS včetně praxi 40 hodin na ZŠ. Přínosem byla dle jejího názoru možnost nahlédnout do vyučovacích hodin a pozorovat práci jiných AP s jejich svěřenci včetně sdílení osobních zkušeností. Další kurz byl od organizace APLA Jižní Čechy zaměřený na Aspergerův syndrom a zvládání rizikového chování u jedinců s poruchou autistického spektra. Přínosem bylo bližší seznámení s prací s dětmi majícími autismus. Negativní zkušeností respondentky byla situace, která nastala během komunikace s rodiči žáka, který byl velice problémový. I při snaze najít cestu, jak s ním pracovat co nejefektivněji, odmítali rodiče spolupracovat a nechávali vše plynout. Ve chvíli, kdy nastal problém, psala následně respondentka klientům podrobný popis dané situace, avšak dopis zůstal bez odpovědi. Vybraná klientka pracovala doposud pouze s dětmi s Aspergerovým syndromem. Za dobu tří let má velké množství zkušeností, avšak domnívá se, že během práce s integrovanými dětmi se musí člověk nepřetržitě učit a hledat nové metody, postupy apod., jelikož je každé dítě jedinečné a má tudíž odlišné potřeby. Práce AP klientku velice obohacuje, jelikož musí neustále přemýšlet a hledat nové způsoby, jak s žáky pracovat a také se učit, jak spolupracovat a vycházet s jinými typy lidí.

Tabulka č.1: První okruh

PRVNÍ OKRUH	1. respondent	2. respondent	3. respondent	4. respondent	5. respondent
Myslíte si, že vzdělání v oboru AP pomáhá při výkonu této profese?	<i>Ano</i>	<i>Ne</i>	<i>Ne</i>	<i>Ano</i>	<i>Ne</i>
Účastnil/a jste se kurzu či školení zaměřeného na profesi AP?	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>
Zažil/a jste v této práci situace, se kterými jste si nevěděl/a rady?	<i>Ne</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ne</i>	<i>Ano</i>
Pociťujete v tomto oboru v určité oblasti nedostatek zkušeností?	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>
Vnímáte u této práce nějaká pozitiva?	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>	<i>Ano</i>

Zdroj: *vlastní zpracování*

AP 1 spatřuje nejpodstatnější přínos v její práci s pomocí a snaze udržet s žákem tempo s jeho spolužáky během vyučovací hodiny a plnit zadané úkoly tak, aby byl se svojí odvedenou prací žák spokojený a nepropadal negativním emocím a pesimismu. S komunikací s rodiči žáků zatím nemá (vzhledem ke krátké praxi) žádné zkušenosti.

AP 2 momentálně pracuje se třemi různými žáky. U každého je velice důležité začlenění se do kolektivu ve třídě. U jedné ze žákyň je důležité zlepšovat grafomotoriku, což se poměrně daří. Bohužel během prázdnin se žákyně většinou velice zhorší, a tudíž se pak musí vše ve škole znovu dohánět. Druhý je žák, který může s AP pracovat v kabinetu a u kterého je zároveň nutné trénovat sebeovládání a samostatnost. Třetí žák vyžaduje více citu a také autoritu, kterou se mu snaží AP poskytovat. S rodiči je AP v kontaktu tak často, jak je nutné nebo se vše řeší přes učitele či během konzultačních hodin.

Dle AP 3 se u žákyně během dvou let velice zlepšil vývoj v různých ohledech. Ovšem není možné říci, do jaké míry pomohla asistence či postupné vyzrávání žákyně, která je nyní v učení jistější i samostatnější. Dětský kolektiv žákyni přijal, což je velice důležitým faktorem. AP 3 je v pravidelném kontaktu s rodiči žákyně přes systém

„bakalář“ a během nečekaných změn prostřednictvím telefonu či mobilní aplikace „WhatsApp“. Zápisník slouží ke každodennímu informování rodičů ohledně domácích úkolů a jiných sdělení.

Jako nejpodstatnější přínos spatřuje AP 4 oblast komunikace a vzdělání. Komunikace s rodiči v tomto případě probíhá dle potřeby, minimálně dvakrát za rok na schůzce ve škole.

AP 5 pracuje s chlapcem s diagnostikovaným Aspergerovým syndromem. Svou přítomnost vnímá jako velice důležitou, jelikož v něm má chlapec jistotu a podporu. Mimo jiné mu pomáhá stabilizovat svou pozici v třídním kolektivu. Pokud AP 5 chybí, odrazí se to ihned na chlapcovo výsledcích, jelikož nestíhá tempo vyučovací hodiny, není aktivní atd. Je-li to nutné, komunikuje AP 5 s rodiči přes telefon. Minimálně jednou týdně píše rodičům e-mail ohledně celkového chování a aktivit žáka během výuky.

Okruh č. 3 – Spolupráce s pedagogy a vize do budoucna

Shrnutí:

AP 1 si s většinou učitelů ujasnili potřeby jednotlivých žáků včetně rozsahu pomoci ze strany AP dostatečně předem. Iniciátory byli většinou sami učitelé, jelikož se dotazovaný AP teprve rozkoukává. Ideální spolupráce mezi učitelem a AP je dle respondenta stav, kdy si vzájemně sdělují rozsah pomoci žákovi a probírají konkrétní situace z vyučování. Učitelé na této nejmenované škole jsou tolerantní i vstřícní. Někteří pedagogové před vyučováním sami přicházejí za AP s cílem domluvit se práci v hodině. Doposud nenastala situace, kdy by bylo nutné se připravovat speciálně na hodiny. Respondent potvrdil, že je mu poskytována zpětná vazba ze strany pedagogů či jiných AP.

Dle názoru AP 2 by měl první schůzku k ujasnění postupu během vyučovacích hodin zorganizovat učitel, jelikož rodiče ho již znají. Učitel by je měl na této schůzce seznámit s AP. Ideální spolupráce dle respondenta tkví jednoznačně v komunikaci mezi učitelem a AP. Učitelé by se měli minimálně zamyslet nad odlišnými názory AP či jejich postřehách. Během spolupráce by měly být brány ohledy na to, že AP nejsou pedagogové, a tudíž mohou s žáky opakovat maximálně již probíranou látku. AP 2 je zaměstnána na škole, kde se předem vyučovací hodina neřeší, až dle potřeb žáka. Je možné vše sdílet s ostatními AP během porad či prostřednictvím e-mailu, osobně apod. Zároveň je možné si projít ve školním PC postřehy jiných AP nad jejich svěřenci.

V ZŠ, ve které třetí respondentka pracuje, je vždy před začátkem nového školního roku domluvena spolupráce s učiteli. Během roku AP s učiteli komunikují dle potřeby. Ideálně spolupráce mezi pedagogy a AP tkví dle dotazované recipientky v oboustranné důvěře. Pedagog by se neměl obávat zapojení AP do výuky a do přípravy na vyučovací hodinu. Asistent by měl respektovat, že ve třídě zaujímá hlavní postavení učitel, a naopak učitel by neměl AP ponižovat či přehlížet. Dotazovaná AP získala v rámci své praxe ve škole i negativní zkušenosti, kdy byla ze strany učitele okřikována před žáky, docházela k nedůvěře, odmítání asistence a zapojení AP do vyučovací hodiny. V současnosti AP potvrzuje, že učitelé chodí své postupy zkontrolovat před vyučováním a domlouvají se s AP na spolupráci. Mimo jiné i AP vyhledávají učitele, aby je mohli informovat ohledně změn v chování vybraných žáků a domluvili se na dalším postupu. Během řešení problémů ve škole se může dotazovaná AP obracet na hlavní AP či na vedení školy nebo školního poradce. Ve škole je komunikace velice dobrá a jsou mezi asistenty sdíleny vzájemně zkušenosti.

AP 4 je zaměstnaný v ZŠ, kde si vymezuje pravidla předem většinou učitel, jelikož je to pro něj žádoucí. Učitel koordinuje vyučování. AP 4 se seznámil se zásadami jednotlivých učitelů, jelikož to probírali. Dle AP 4 je ideální spolupráce mezi pedagogem a AP schopnost komunikace. S náměty na průběh vyučování a přístup k vybraným žákům přicházejí učitelé dle potřeby. Sdílnost, co se týče profesních zkušeností mezi AP i učiteli funguje a dostává se jim i zpětná vazba.

Poslední respondent pracuje na prvním stupni ZŠ, kde se ve vyučovacích hodinách střídá jen učitel cizích jazyků a třídní učitel. Veškerá komunikace probíhá dle potřeby. Před vyučováním vždy AP probírá s učitelem, co a jak lze očekávat od daného žáka. Pravidla jsou jasně vymezená a pedagog i asistent se respektují a vzájemně doplňují. Ideální spolupráce je dle respondentovo názoru taková, kdy záleží výhradně na konkrétních potřebách žáka. Učitel by měl komunikovat s AP a informovat ho předem o plánovaných akcích, změnách a dalších náležitostech, které by mohli svěřence ovlivnit. AP by měl mít dostatek času na to se připravit. Po vyučování by si měli učitel s AP sdělit, co se povedlo či nikoliv a měla by proběhnout zpětná vazba. Negativní zkušeností respondentky bylo, když nastala situace, kdy nechtěl pedagog integrované dítě ani AP ve třídě a nebyl schopen akceptovat skutečnost, že jsou součástí výuky a že má žák odlišné nároky. Učitelův názor byl takový, že se musí tyto děti přizpůsobovat celé třídě ve všech ohledech, což v tomto případě nebylo absolutně možné, jelikož se jednalo o dítě s autismem. U žáka tohoto respondenta nejsou momentálně nutné speciální přípravy a je-li

něco neobvyklého, dochází ke vzájemné diskuzi. Kolektiv AP i učitelů je na této ZŠ dobrý a není problém se vzájemně radit a předávat si zkušenosti.

Tabulka č. 2

DRUHÝ OKRUH	1. respondent	2. respondent	3. respondent	4. respondent	5. respondent
Máte možnost sdílet své zkušenosti s ostatními pedagogy či asistenty?	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano

Zdroj: vlastní zpracování

Okruh č. 4

Shrnutí:

Momentálně je AP 1 účastníkem kurzu zaměřeným na AP a věří, že se dozví spoustu podstatných informací.

Jakmile druhá respondentka dokončí studium AP, plánuje se účastnit různých školení, například zaměřených na typologii osobností.

AP 3 plánuje v budoucnosti účastnit se kurzů zaměřených na motivaci v učení, práci s didaktickými pomůckami či vytváření didaktických pomůcek.

Čtvrtý respondent v nejbližší době plánuje povinný kurz z MBTI 2 a kurz rozhodčí karate.

AP 5 se v blízké budoucnosti plánuje účastnit kurzu MBTI 2 s cílem porozumět co nejlépe žákům i kolegům. Dále se chce účastnit kurzu zabývající se autismem, aby si rozšířila okruh vědomostí a byla připravená do budoucna na podobné žáky.

Zhodnocení výzkumu

Přítomnost asistentů na školách je bezpochyby velice důležitá a během rozhovorů se prokázala. Asistenti představují pro některé žáky nepostradatelnou podmínku pro úspěšné vzdělávání. Lidé pracující na školách či v této praxi delší dobu vnímají změny, které se ve školství s nástupem této profese objevují, a to zejména v komunikaci s rodiči apod. Rodiče žáků ve většině případů přijímají rady z úst asistentů mnohokrát ochotněji nežli od pedagogů. Zároveň i žáci reagují na přítomnost asistentů ve třídě.

Náplní práce asistentů je věnovat se žákům, kteří mají problém se zvládnutím tempa výuky. Někdy musí asistent pomáhat i se zvládnutím základních úkonů, které se týkají stravovacích a hygienických návyků. Jak jsem již zmínil, rovněž pomáhají asistenti v komunikaci s rodinou, někdy je navštěvují přímo rodiče či s nimi udržují telefonický kontakt. Většina asistentů se účastní výchovných komisí za účelem poskytnout cenné informace o chování žáků či prostřední, ve kterém vyrůstají.

V této práci byl popsán jen výčet povinností asistentů pedagogů. Tito lidé bývají často zneužíváni potřebou něco udělat, uklidit, přestěhovat, pohlídat atd. Lidé pracující v tomto oboru by rádi vykonávali svou práci co nejlépe, chtějí se věnovat převážně dětem a pomoci jim školu bez větších problémů zvládat. K tomu je nutný dostatečný prostor a možnosti, což se často nedaří. Je to převážně zapříčiněno jejich malým počtem na dané škole.

Stěžejní otázkou týkající se asistentů je v této práci jejich dosažené vzdělání. Tito lidé si často myslí, že by po nich mělo být vyžadováno vyšší vzdělání. Dále by uvítali kurzy, kde by se vzdělávali ve studiu tohoto oboru. Otázkou je, zdali je nutné, aby měli asistenti pedagogů vyšší vzdělání, jelikož jejich poslání tkví především v komunikaci s dětmi a rodinou. Přesto jsou si vědomi toho, že neznalost témat probíraných ve vyučování představuje problém. Vzhledem k pracovnímu vytížení je často další vzdělávání téměř nemožné.

Co se týče zvyšování kvalifikace asistentů, měl by být kladen důraz na ohodnocení praxe i vyššího vzdělání. V současné době nemají asistenti žádné vyhlídky do budoucna. Je možné tvrdit, že v tomto případě neexistuje téměř kariérní postup, znatelný rozdíl ve mzdách asistentů, kteří na škole působí pět nebo deset let apod. Ve výzkumném vzorku se sešli respondenti se vzděláním středoškolským i vysokoškolským. Jeden z nich si dokončuje vysokoškolské vzdělání při zaměstnání. Vzhledem k vykonávané práci a vytížení by měli být platy asistentů vyšší, jelikož fungují často stejně jako pedagogové, ale nemají žádné úlevy ani volné hodiny na přípravu. Asistenti mající plný úvazek jsou povinni splnit osmihodinovou pracovní dobu, a to bez ohledu na to, že tráví celý den ve třídách. Na rozdíl od učitelů, se musí věnovat a soustředit se plně na daného žáka během každé vyučovací hodiny a o přestávkách mají v mnoha případech dozor na chodbách.

Z rozhovorů s asistenty vyplynulo, že by mělo být jejich vzdělání vyšší. Často jsou vystaveni nutnosti vysvětlit probíranou látku či podat informaci i přesto, že dané věci zcela nerozumí a ani v této oblasti nejsou vzdělání. To by mohl znamenat do budoucna velký problém. Asistenti jsou ochotní se nadále vzdělávat. Někteří z asistentů si vzdělání

dodělali v minulosti a jiní se o to snaží nebo se chtějí vzdělávat v budoucnosti. Školy, ve kterých respondenti pracují, jim vzdělávání bez problému umožňují, a naopak je v tom podporují. Domnívám se, že by v následujících letech bylo vhodné zvážit zavedení maturitních ročníků určených v první řadě pro asistenty pedagogů.

Jednou z možností, jak zefektivnit vzdělávání pro současné asistenty pedagogů je zavedení speciálních kurzů cílených přímo na ně. Tyto kurzy by se mohly věnovat přímo asistentům, kteří působí na prvním i druhém stupni ZŠ či v předškolních zařízeních. Výuka by se tak mohla přizpůsobovat pracovní náplni asistentů. Někteří asistenti se spokojují s aktuální úpravou zákona, kdy je dostačující základní vzdělání či kurzy pro pedagogické asistenty pro to, aby mohli vykonávat tuto práci. Jiní pedagogové by uvítali vyšší vzdělání asistentů pedagogů či obsáhlejší znalosti včetně všeobecného přehledu.

Dle mého názoru by měly být dlouhodobá praxe a vzdělání zohledněni v ohodnocení této práce. Bohužel v současnosti toto pravidlo neplatí a asistenti pedagogů nemají téměř žádný kariérní postup či možnost profesního růstu. V tomto ohledu nepomáhá ani zvyšování vzdělání. Myslím si, že je taková situace pro asistenty nelehká až demotivující. V potaz je brána také skutečnost, že často jsou asistenty muži, kteří živí rodinu a tato práce jim to téměř neumožňuje.

Vzdělání asistentů pedagogů by se mělo postupem času zvyšovat. Je zde možnost zřízení speciálních kurzů pro tyto jedince, kde by si mohli rozšířit i osvěžit alespoň znalosti daného ročníku ZŠ. Ideálním řešením by bylo zřizování maturitních tříd a propojování studia se zaměstnavatelem, tedy školou.

Závěr

Předkládaná bakalářská práce se zabývala problematikou působení asistenta pedagoga (dále jen AP) na běžné základní škole a byla rozdělena na dvě části – část teoretickou a část praktickou. V teoretické části bylo vycházeno z dostupné odborné literatury, publikovaných článků a elektronických zdrojů, které se zabývají problematikou působení AP. V teoretické části byla popsána profese AP, kde AP umožňuje vzdělávání všem jedincům a jednou z jeho hlavních úloh je pomáhat integrovat žáka se speciálně vzdělávacími potřebami do běžného kolektivu. Podle patřičné literatury byla zmapována náplň práce AP včetně zmíněných příkladů, které spadají do náplně práce. Byly vymezeny konkrétní činnosti, které náleží a úzce souvisí s pracovní náplní AP. Dále osobnostní a kvalifikační předpoklady, ve kterých jsou uvedeny požadavky a předpoklady pro správný výkon této profese. Zabýval jsem se zde spoluprací mezi AP a učitelem, byla popsána forma spolupráce za účelem efektivnějšího působení AP ve výuce. Zaměřil jsem se i na to, jaká je role a náplň práce učitele, jakožto pedagoga ve vztahu k AP v kolektivu. Zmíněno je zde i desatero základních předpokladů dobré spolupráce asistenta pedagoga s učitelem. V legislativních dokumentech bylo pojednáno o legislativním ustanovení dané funkce a byly představeny hlavní dokumenty, vyhlášky a zákony, které jsou s tím úzce spojené. Neopomenul jsem zmínit výčet podpůrných opatření ve vzdělávání a jeho dané formy. Byl popsán a zveřejněn obsah a veškeré náležitosti individuálního vzdělávacího plánu a plánu pedagogické podpory. Ve své práci jsem věnoval pozornost i inkluzivnímu vzdělávání a jeho hlavní myšlenky, snažil jsem se nebyť omezený pouze na Českou republiku, ale pojmout inkluzivní vzdělávání z více pohledů a nahlédnout na něj i z hlediska ostatních států. Dílčím cílem byla také snaha podchytit typy pro správnou a efektivní inkluzi. Dále jsem se v teoretické části zabýval samotnou formou personální podpory, jakožto profesí asistenta pedagoga. V práci bylo popsáno, jaké povinnosti je zapotřebí splnit, aby mohla být profese AP využita jako forma podpory pro žáka se SVP, zároveň jsem zde shrnul stupně podpory a odlišil AP od osobního asistenta, poněvadž bývají tyto dva pojmy často zaměňovány.

Druhá část mé předkládané práce – část praktická, byla zaměřena na samostatné asistenty působící na konkrétní vybrané základní škole. Funkci a profesi AP mohou vykonávat lidé s různým vzděláním. V praktické části jsem se zaměřil na uplatnění získaných dovedností a znalostí při vzdělávání ve vztahu ke své profesi v ZŠ. Práci AP je možné vykonávat s mnoha druhy vzdělání, hlavním cílem šetření bylo zjistit vlastní a

subjektivní pohled AP na připravenost k práci se žákem se SVP, včetně všech možných aktuálních situacích, které mohou nastat. Samotný proces výzkumu probíhal formou kvantitativního výzkumu, kdy pro jeho realizaci byl vybrán polostrukturovaný rozhovor. Do praktické části byla zařazena charakteristika školy, ve které bude výzkum probíhat a mé vlastní zkušenosti jakožto člověk zabývající se touto profesí. Výzkumným souborem byli AP působící na jedné škole s odlišným typem vzdělání, pro co nejlepší možné porovnání. V závěrečné kapitole, ve které probíhala analýza všech zjištěných dat, byly rozklíčovány jednotlivé odpovědi respondentů, některé odpovědi byly zaznamenané v tabulkách, jiné rozepsány a následně porovnány slovně. Veškerá zjištěná data byla následně shrnuta a věnoval jsem se jim v poslední kapitole mé práce.

Seznam zkratek

atd.	a tak dále
AP	Asistent pedagoga
např.	například
PPP	Pedagogická psychologická poradna
Sb.	Sbírka
SPC	Speciálně – pedagogické centrum
SVP	Středisko výchovné péče
ŠPZ	Školské poradenské zařízení
tzn.	to znamená

Seznam příloh

Příloha I. Plán pedagogické podpory

Příloha II. Individuální vzdělávací plán

Použité zdroje

ADAMUS, P., ZEZULOVÁ, E., KALEJA, M. A FRONIOK, P. *Inkluzivní vzdělávání v kontextu proměn českého školství*. Ostrava: Ostravská univerzita, pedagogická fakulta, 2016. ISBN: 978-80-7464-884-7.

DROTÁROVÁ, L. *Asistent pedagoga, stav v ČR 2006*. Praha: Institut pedagogicko-psychologického poradenství, 2006. ISBN: 80-86856-22-4.

DYTRTOVÁ, M., KRHOUTOVÁ, M. *Učitel: Příprava na profesi*. Praha: Grada, 2009.

HÁJKOVÁ, V. STRNADOVÁ, I. *Inkluzivní vzdělávání: Teorie a praxe*. Praha: Grada, 2010. ISBN: 978-80-247-3070-7.

HORÁKOVÁ, I. *Metodika práce asistenta pedagoga spolupráce s asistentem*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. ISBN: 978 – 80 – 244 – 4656 – 1.

PRŮCHA Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. ISBN: 80-7178-772-8.

TEPLÁ, Marta. *Asistent pedagoga: jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách*. Praha: Verlag Dashofer, 2015. ISBN: 978-80-87963-15-9.

ČADOVÁ, E, MICHALÍK, J. *Význam cíle, pojetí asistenta asistence a pedagogické asistence, legislativní opora a formy vzdělávání asistentů pedagoga*. In. ŽAMPACHOVÁ, Z., ČADILOVÁ, V. *Metodika práce asistenta pedagoga se žákem s poruchami autistického spektra*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. ISBN: 978-80-244-3377-6.

KANTOROVÁ, J. a GRECMANOVÁ, H. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. Olomouc: Hanex. Vzdělávání, 2008. ISBN 978-80-7409-024-0.

KREJČOVÁ, L., *Individuální vzdělávací plán. Nač nezapomenout při jeho tvorbě: Školní poradenství v praxi*. Praha: Portál, 1998. ISBN: 80-7178-144-4.

LECHTA, V. (ed) *Základy inkluzivní pedagogiky. Dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál, 2010. ISBN: 978-80-7367-679-7.

MARTÍKNOVÁ, K. *Spolupráce pedagoga s asistentem na 1. stupni ZŠ*. České Budějovice, 2018. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

MERTIN, V. *Individuální vzdělávací program pro zdravotně postižené žáky*. Praha: Portál, 1995. ISBN: 80-7178-033-4.

Národní program rozvoje v České republice: Bílá kniha 2001. Praha: Tauris. ISBN: 80-211-0372-8.

TEPLÁ, M. *Asistent pedagoga: jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách*. Praha: Verlag Dashofer, 2015. ISBN: 978-80-87963-15-9.

ŠVAŘÍČEK, R., ŠEDOVIČ, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2014. ISBN: 978-80-262-0644-6.

UZLOVÁ, I. *Asistence lidem s postižením a znevýhodněním: praktický průvodce pro osobní a pedagogické asistenty*. Praha: Portál, 2010. ISBN: 978-80-7367-764-0.

VÍTEČKOVÁ, M. Asistent pedagoga. *Řízení školy*. roč. 6, č. 4. ISSN: 1214-8679.

ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program: Nástroje pro prevenci, nápravu a integraci*. Praha: Portál, 2011. ISBN: 978-80-262-0044-4.

Internetové zdroje:

Asistent pedagoga [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/personalni-podminky/12-2-1-asistent-pedagoga/>

Individuální vzdělávací plán [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: www.msmt.cz

Individuální vzdělávací plán [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/ivp-digi>

JIRKŮ, L. Asistent pedagoga vs. osobní asistent. Praha, 2007. [online]. [cit. 2019-18-04]. Dostupné z: <http://www.cusp.cz/asistent-pedagoga-vs-osobni-asistent>

Školský zákon [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: www.msmt.cz

Plán pedagogické podpory [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: www.msmt.cz

Plán pedagogické podpory. [online]. [cit. 2019-11-01]. Dostupné z: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/organizacni-podminky/11-1-2-plan-pedagogicke-podpory-ppp/>

Plán pedagogické podpory [online]. [cit. 2019-13-01]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10466>

Náplň práce asistenta. [online]. [cit. 2019-14-02]. Dostupné z: <https://www.inkluzivniskola.cz/organizace-integrace-cizincu/napln-prace>

Přílohy

- I. PŘÍLOHA – Plán pedagogické podpory
- II. PŘÍLOHA – Individuální vzdělávací plán